

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Vedlegg til statsbudsjettet 2011
Publikasjonskode: P - 0961 B/S

Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2011

Utgitt av :
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Offentlige institusjoner kan
bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Tlf: 22 24 20 00

Publikasjonsnummer: P - 0961 B/S

Trykk: 10/2010 - 800

Bevilgninger til samiske formål

Som urfolk og minoritet i fire stater har samene behov for og rett til en særlig status i henhold til internasjonal og nasjonal rett. Norge har et særskilt ansvar for utvikling av samenes språk, kultur og levekår. Grunnloven § 110a pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Prinsippet om departementenes sektoransvar gjelder på alle fagområder, og departementene har ansvar for å følge opp samepolitikken innenfor sine sektorer. Dette gjelder også de ordningene som er overført til Sametinget.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2011. Årets hefte omfatter bevilgninger som ikke har vært omtalt tidligere, slik at tallene i enkelte tilfeller ikke vil være sammenlignbare med fjorårets publikasjon.

Sametinget.....	2
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.....	3
Utenriksdepartementet	9
Kunnskapsdepartementet	11
Justis- og politidepartementet.....	15
Kulturdepartementet.....	16
Kommunal- og regionaldepartementet.....	18
Helse- og omsorgsdepartementet	19
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	20
Landbruks- og matdepartementet.....	22
Miljøverndepartementet	25

Oversikt over bevilgninger til samiske formål (1000 kroner)

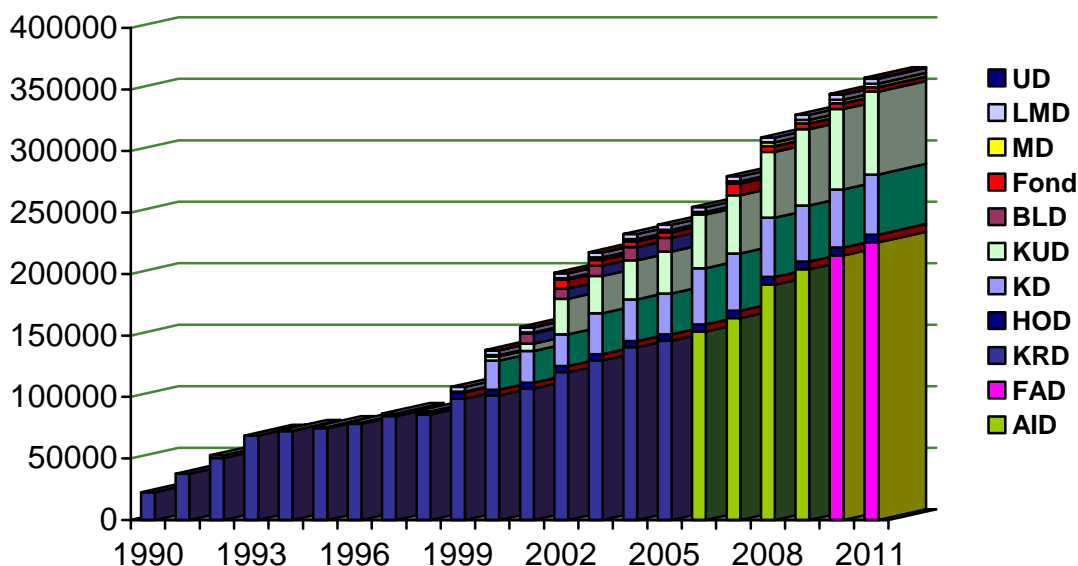
	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011	Pst. endring 2010-2011
Utenriksdepartementet	5 000 ¹⁾	6 500 ¹⁾	7 971 ²⁾	22,6
Kunnskapsdepartementet	255 028	273 578	282 843	3,4
Justis- og politidepartementet	1 700 ¹⁾	1 500 ¹⁾	1 500 ²⁾	0,0
Kulturdepartementet	92 820	99 020	99 486	0,5
Kommunal- og regionaldepartementet	2 100	2 100	2 150	2,4
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	230 936			
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet		235 265	253 821	7,9
Helse- og omsorgsdepartementet	13 600	13 600	13 600 ²⁾	0,0
Barne-, likestillings- og diskrimineringsdepartementet		500	500	0,0
Landbruks- og matdepartementet	157 795	160 983	160 308	-0,4
Miljøverndepartementet	3 000	3 000	3 000	0,0
Samlet bevilgning	761 979	796 046	825 179	3,7
Samefolkets fond	4 613	4 650	3 593	-22,7
Sum	766 592	800 696	828 772	3,5

¹⁾ Beløpet er et anslag over tilskudd gitt til samiske formål.

²⁾ Beløpet er et anslag. Bevilgning fordeles senere.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 360 mill. kroner (inklusive Samefolkets fond) i 2011. Dette er en økning på ca. 13 mill. kroner fra 2010 (3,7 pst.). Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kroner. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnloven § 110a. Som folkevalgt organ har Sametinget stor frihet. Det er ikke en etat eller et underliggende organ i forhold til regjeringen, og den enkelte statsråd er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller for de politiske vedtakene Sametinget gjør på de ulike områdene. Fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren har likevel et overordnet konstitusjonelt ansvar når det gjelder bevilgningen gitt over kap. 1533 Sametinget. Når det gjelder bevilgninger til Sametinget over øvrige departementers budsjett, er det vedkommende fagstatsråd som har det konstitusjonelle ansvaret og oppfølgingsansvaret for om bevilgede midler benyttes i tråd med Stortingets forutsetninger.

Sametinget fikk i 1999 unntak fra bevilgningsreglementets § 4 om bruttobudsjettering og får hele sin bevilgning fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet på én 50-post. Tilsvarende overføres bevilgningene fra Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Miljøvern departementet over 50-poster. Sametinget gis på denne måten et særlig selvstendig ansvar og frihet med hensyn til ressursdisponeringen. Sametinget fordeler bevilgningen i sitt plenumsmøte i november, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. Med de føringer som er lagt i Stortingets budsjettvedtak, fordeler Sametinget bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som bl.a. valg til Sametinget, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av læreplaner for skolen, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrever og råd.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.sametinget.no.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2009 ¹⁾	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
1533	50	Sametinget	206 235	215 136	225 655
1533	54	Sametinget	4 613	4 650	3 593
1534	50	Tilskudd til samiske formål, Samisk høyskole			2 800
1534	51	Tilskudd til samiske formål, Divvun			4 700
1534	72	Samisk språk, informasjon m.v.	9 061	10 845	11 081
1534	74	Dokumentasjon, formidling mv.	1 357	1 400	1 443
1535	01	Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Driftsutgifter	6 855 ²⁾	3 049 ³⁾	3 151 ⁴⁾
	45	Større utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	139		
1536	01	Internasjonalt reindriftssenter, Driftsutgifter	5 889 ⁵⁾	3 435	3 541
1590	71	Tilskudd til kirkelige formål	1 400	1 400	1 450
		Sum	235 549	239 915	257 414

¹ Bevilgninger før 2010 er gitt over Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementets budsjetter.

² Regnskapstallet innbefatter Utenriksdepartementets tildeling, samt ekstern finansiering av prosjekter i regi av Gáldu.

³ I tillegg ble det tildelt midler til Gáldus virksomhet over Utenriksdepartementets budsjett.

⁴ I tillegg vil det bli tildelt midler til senterets virksomhet over Utenriksdepartementets budsjett.

⁵ Regnskapstallet innbefatter ekstern finansiering av prosjekter i regi av Internasjonalt reindriftssenter.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Benevnelse
1500	21	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>
1500	22	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Forskning, <i>kan overføres</i>
1590	01	Kirkelig administrasjon, driftsutgifter
1590	75	Kirkelig administrasjon, trosopplæring
1591	01	Presteskapet, driftsutgifter

Overordnede mål i samepolitikken

Regjeringen legger til grunn at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Samepolitikken som føres skal tjene den samiske befolkningen, slik at samisk språk, kultur og samfunnsliv skal ha en sikker framtid i Norge.

Grunnloven § 110a og sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for regjeringens samepolitikk. Regjeringens politiske grunnlag for samepolitikken framgår av St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken.

Mål og strategier

Samiske språk

Hovedmålet med *Handlingsplan for samiske språk* er å legge til rette for en trygg framtid for de samiske språkene i Norge – nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Et viktig mål er å få flere samiske språkbrukere. Handlingsplanens hovedfokus er å styrke innsatsen for de samiske språkene på ulike samfunnsområder, særlig innenfor opplæring og utdanning, offentlig tjeneste- og omsorgsyting, samt bruk og synliggjøring av samisk i offentlig sammenheng.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet foreslår å øke bevilgningen til satsing på samiske språk med ytterligere 10 mill. kroner i 2011. Bevilgningen til satsingen på samiske språk har dermed økt med totalt 23 mill. kroner de siste tre år.

Et godt møte med det offentlige

I St.meld. nr. 28 (2007-2008) *Samepolitikken* er det signalisert at oppmerksomheten skal rettes mot hvordan samepolitiske målsettinger og etablerte rettigheter kommer til praktisk uttrykk innenfor velferdsstatens ordninger og tilbud. Det er viktig å se på de virksomhetene som er under direkte statlig forvaltning, styring og kontroll.

Fylkesmannen i Nordland har over flere år opparbeidet seg erfaringer knyttet til embetets veiledningsrolle overfor kommuner med samiske brukere. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland igangsette et pilotprosjekt om arbeidet med samiske forhold ved fylkesmannsembetet.

Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS), Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har etablert et samarbeid hvor målsettingen blant annet er å kartlegge kommunesektorens utfordringer med å gi likeverdige tjenester til den samiske befolkningen. Dette arbeidet vil være et viktig bidrag til å belyse kommunenes situasjon.

God kvalitet i tjenestetilbudet forutsetter at det fins personell med kompetanse i samisk språk og kultur. Det er derfor iverksatt flere tiltak for å styrke rekrutteringen til samisk høyere utdanning. I forbindelse med Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2009 ble det bevilget midler til 30 studieplasser til institusjoner som tilbyr etter- og videreutdanning i samisk og kvensk.

I 2009 ble det innført en ordning for avskrivning av utdanningsgjeld for låntakere som fullførte visse lærerutdanninger innenfor realfag eller språk. I 2010 ble ordningen utvidet med samiske lærerutdanninger med mer, jf. Prop. 1 S (2009-2010) fra Kunnskapsdepartementet. Hensikten med tiltaket er å stimulere til at flere tar samisk lærerutdanning eller skaffer seg kompetanse i samisk som del av lærerutdanningen.

Samenes rett til deltakelse

Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, fastsatt i mai 2005, forplikter regjeringen, departementer, direktorater og andre statlige virksomheter å konsultere Sametinget og eventuelt øvrige samiske interesser så tidlig som mulig når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte.

Erfaringene har så langt vist at prosedyrene virker relasjonsbyggende mellom Sametinget og den statlige myndighet som konsulterer Sametinget. Prosedyrene har også lagt grunnlag for mer jevnlig kontakt mellom statlige myndigheter og Sametinget og bidratt til mer kunnskap om og forståelse for samiske forhold i statsforvaltningen. Samtidig viser erfaringer at det fremdeles finnes utfordringer i praktiseringen av konsultasjonsprosedyrer. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Sametinget er enige om å se nærmere på dette.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har igangsatt et utredningsarbeid med målsetting om å revidere sameloven, bl.a. for å tydeliggjøre Sametingets spesielle og frie stilling.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Sametinget er i dialog om prosessen knyttet til etableringen av nye budsjettprosedyrer mellom regjeringen og Sametinget.

Helhet og sammenheng i samepolitikken nasjonalt og internasjonalt

Arbeidet med samiske og samiskrelaterte spørsmål skjer i dag innenfor rammen av regjeringens målsetting om en helhetlig samepolitikk, der samene selv gjennom Sametinget, samiske institusjoner og organisasjoner er medspillere og premissleverandører.

Urfolksdimensjonen er ett av regjeringens syv satsingsområder innenfor nordområdesatsingen, jf. Nye byggesteiner i nord. I følge nordområdesatsingen skal det legges til rette for at urfolk selv deltar i prosessene og kan nyttiggjøre seg de muligheter framtidig utvikling i nord kan gi.

I utviklingen av en helhetlig samepolitikk er det viktig å se samiske spørsmål i et felles nordisk perspektiv med utvikling og etablering av fellestiltak og samarbeid på tvers av landegrensene. Regjeringene og sametingene i Finland, Norge og Sverige viderefører arbeidet med nordisk samekonvensjon. Det arbeides med et forslag til mulig forhandlingsopplegg.

Kap. 1500 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter/post 22 Forskningsråd

Norges forskningsråds samiske program II, som ble opprettet i 2007, har som mål å bidra til bl.a. rekruttering og kompetanseutvikling, samt formidling av forskningen til den samiske befolkningen, på norsk og samisk. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet tildeler årlig midler til forskningsrådets samiske program II. Det blir også bevilget midler til programmet over Kunnskapsdepartementet budsjett.

Det samiske valgforskningsprogrammet skal samle og tilgjengeliggjøre data knyttet til tidligere sametingsvalg, utføre velgerundersøkelse ved valget i 2009 og foreta avgrensete tematiske studier knyttet til valget i 2009, med særlig vekt på konsekvensene av ny valgordning.

I 2009 ble det tildelt 1,179 mill. kroner til forskningsrådets forskningsinnsats på lulesamisk og sørsamisk språk. I 2010 ble det tildelt ytterligere 450 000 kroner til denne forskningsinnsatsen. Samlet tildeles det nå over Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett om lag 1,6 mill. kroner årlig til forskningsrådets satsing på lulesamisk og sørsamisk språk.

Kap. 1533 Sametinget, post 50 Sametinget

Regjeringen foreslår at Sametinget bevilges 225,655 mill. kroner i 2011 over Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett.

Sametinget har en svært viktig rolle i arbeidet for samisk språk. Bevilgningen til samiske språktiltak foreslås økt med til sammen 10 mill. kroner og Sametinget tilføres 3,5 mill. kroner av denne økningen.

Sametinget har i samarbeid med Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt og Statistisk sentralbyrå drevet et utviklingsprosjekt hvor målsetningen har vært å utarbeide samiskrelatert statistikk i Norge. Det er overført 350 000 kroner fra kap. 1500 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter til Sametinget til formålet.

Kap. 1533 Sametinget, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok Stortinget 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kroner til et «Samefolkets fond». Avkastningen av fondet er ikke en del av rammebevilgningen til Sametinget.

Vedtektene for fondet ble fastsatt ved kgl.res. 22. september 2006. Sametingets plenum er fondets styre. Den nærmere bruken av avkastningen fastsettes av Sametinget i de årlige budsjettvedtak. Sametinget har vedtatt prioriteringer og satsingsområder for bruken av Samefolkets fond for perioden 2008-2009. Deler av fondsmidlene skal brukes på språkutviklingstiltak, litteratur og dokumentasjon av og formidling av tradisjonell kunnskap.

Bevilgningen i 2011 utgjør avkastningen av fondet for 2010. Årsaken til at avkastningen har gått ned fra 2010 til 2011 er at renten var fastsatt for en tiårsperiode fra 1. juli 2000 til 30. juni 2010. Fra og med 1. juli 2010 er renten fastsatt etter gjeldende rentenivå på langsiktige statsobligasjoner. Rentenivået vil ligge fast for en periode på ti år.

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 50 Samisk høgskole

Faglig analysegruppe for samisk statistikk er opprettet på bakgrunn av prosedyrene for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Analysegruppen legger årlig fram

en rapport til departementet og Sametinget. Gruppens rapport skal, så langt som mulig, gi oversikt over og analyse av situasjon og utviklingstrekk i det samiske samfunnet innen ulike samfunnsområder. Utarbeidelsen av rapporten skal ta utgangspunkt i foreliggende statistikk og/eller annen relevant data og informasjon fra evaluerings-, utrednings- og forskningsarbeid.

Ordnningen med Samiske veivisere har pågått siden 2004. Målsetningen er å gi samisk ungdom i oppgave å informere ikke-samisk ungdom om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Ordnningen ble evaluert sommeren 2007. Evalueringen tegner et positivt bilde av ordningen, og viser at besøkene av veiviserne har vært lærerike både for lærere og elever. Lærerne mener at veiviserkonseptet fungerer godt til å fjerne fordommer og vrangforestillinger om samisk kultur. De fleste av elevene mener de har hatt utbytte av besøkene i form av økt kunnskap.

Samisk høgskole står ansvarlig for gjennomføring og drift av Faglig analysegruppe for samisk statistikk og Samiske veivisere. Til formålet overføres det 900 000 kroner fra kap. 1500 Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, post 21 Spesielle driftsutgifter og 1,9 mill. kroner fra kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon m.m.

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 51 Divvun

Divvun har utviklet stavekontroll og korrekturprogram for nord- og lulesamisk. Programmet er gratis og kan lastes ned fra internett. Divvun jobber nå med å ferdigstille en stavekontroll for sørsamisk. Denne typen språkteknologi er en forutsetning for at samiske språk skal kunne overleve som bruksspråk i dagens samfunn. Teknologien er språkuavhengig og kan derfor være et godt grunnlag for tilsvarende arbeid for andre minoritetsspråk.

Bevilgningen til samiske språktiltak foreslås økt med til sammen 10 mill. kroner. Av økningen foreslås det bevilget 4,7 mill. kroner til etableringen av en drifts- og utviklingsorganisasjon rundt Divvun.

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon o.a.

Regjeringen foreslår en bevilgning på 11,081 mill. kroner under kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon m.m. Bevilgningen til samiske språktiltak foreslås økt med til sammen 10 mill. kroner. Av økningen settes det av 1,8 mill. kroner til departementets oppfølging av Handlingsplan for samiske språk.

Samisk høgskole står ansvarlig for gjennomføring og drift av Samiske veivisere. Til formålet overføres det 1,9 mill. kroner til kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 50 Samisk høgskole.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet vil over denne posten prioritere tiltak knyttet til handlingsplan for samiske språk. Departementet vil i 2011 fordele tilskuddsmidler etter søknad og nærmere vurdering til følgende aktører til konkrete prosjekter:

- Samisk høgskole, Senter for samisk i opplæringen
- Universitetet i Tromsø
- Fylkesmannen i Nordland
- Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Troms fylkeskommune
- Engerdal kommune
- Storfjord kommune
- Tana kommune
- Árran lulesamisk senter
- Gáldu – kompetansesenter for urfolks rettigheter
- Pitesamisk senter – Duoddará ráffe
- RidduDuottarMuseat

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 74 Dokumentasjon, formidling mv.

Samisk tradisjonskunnskap er viktig for ivaretagelse og utvikling av samisk språk, kultur og næringstilpassing. Denne kunnskapen er et supplement til akademisk forskning, også med tanke på framtidig utvikling og innovasjon.

Den foreslåtte bevilgningen på 1,443 mill. kroner skal bl.a. benyttes til tiltak for å styrke arbeidet med kartlegging, dokumentasjon og videreføring av samers tradisjonelle kunnskap i Norge. I 2011 forutsettes midlene i sin helhet tildelt Samisk høgskole, som har utviklet pilotprosjektet *Árbediethu – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap*. Det vil i videreutviklingen av prosjektet bli vurdert en sterkere vektlegging av det nordiske allsamiske perspektivet. Målet er et grenseoverskridende kunnskapsprogram for samisk tradisjonskunnskap i de nordiske landene.

Kap. 1535 Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, post 01 Driftsutgifter

Den foreslåtte bevilgningen på 3,151 mill. kroner skal dekke driften av Gáldu. I tillegg til bevilgningen over Fornyings-, administrasjons- og kirke departementets budsjett vil det tildeles tilskudd til senterets virksomhet over Utenriksdepartementets budsjett, kap. 163, post 72 Menneskerettigheter.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Sametinget blitt enige om at Gáldu tildeles midler til opprettelsen av en stilling ved senteret som bl.a. skal arbeide med likestilling og antidiskriminering. I formidlingen av informasjon og dokumentasjon skal samiske språk ivaretas. Stillingen vil være et prøveprosjekt med tre års varighet. Prosjektet startet opp i 2010 og avsluttes med en evaluering i 2012.

Kap. 1536 Internasjonalt reindriftssenter, post 01 Driftsutgifter

Den foreslåtte bevilgningen på 3,541 mill. kroner skal dekke driften av Internasjonal reindriftssenter i 2011.

Kap. 1590 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som blir tildelt Kirkerådet over kapittel 1590 Kirkelig administrasjon, inngår også midler til å finansiere driften og virksomheten til Samisk kirkeråd. Rådet har til oppgave å samordne kirkens innsats blant de samiske befolkningsgruppene og arbeide for å bedre folks kjennskap til samisk kirkeliv.

Under post 71 har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. Tilskuddet foreslås videreført i 2011.

Deler av bevilgningen under post 75 til trosopplæringsreformen i Den norske kirke er avsatt til utvikling av opplæringstilbud overfor barn og unge i den samiske befolkningen. Budsjettforslaget for 2011 innebærer en videre opptrapping av reformen.

Kap. 1591 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

I bevilgningene til presteskapet under kap. 1591, post 01 inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkningen. Flere steder er det tilsatt samiskspråklige prester, foruten samiske kirketolker.

Det sørsamiske språkområdet omfatter Nidaros bispedømme og deler av Sør-Hålogaland og Hamar bispedømme. Det er egen preste- og diakonstilling med tjeneste overfor sørsamene. Fra

2009 er det som en fireårig prøveordning bevilget midler til forsøk med opprettelse av en samisk menighet i sørsamisk språkområde.

Posten omfatter også bevilgninger til Kirkelig utdanningscenter i nord. Utdanningscenteret ble opprettet i Tromsø i 1997 for å gi et kirkelig utdanningstilbud i nord, bl.a. med formål å profilere det samiske perspektivet i praktisk-kirkelig utdanning.

Utenriksdepartementet

Kap.	Post	Benevnelse
115	01/70	Driftsutgifter og Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
118	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland
163	72	Menneskerettigheter

Kap. 115, post 01 Driftsutgifter og post 70 Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsspørsmål

Tilskudd som gis under disse postene skal blant annet bidra til å styrke interessen for og kunnskapen om Norge i utlandet, og styrke kulturlivets internasjonale samarbeid. Profileringen av Norge som sentral aktør i nordområdene er et ledd i dette arbeidet.

Innen folk-til-folk-samarbeidet under Nordområdestrategien spiller samarbeidet med samiske institusjoner, organisasjoner og enkeltkunstnere en sentral rolle. Midler til informasjonsarbeid og folk-til-folk-samarbeid kanaliseres blant annet over kap.115, post 01 og kap.115, post 70. En del av midlene kanaliseres gjennom Barentskult der Utenriksdepartementet samarbeider med Kulturdepartementet og de tre nordligste fylkeskommunene. Resten forvaltes i direkte samarbeid mellom Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene i Russland og miljøer i Nord-Norge.

Målsettingen med midlene er å styrke det mellomfolkelige nettverk i Barentsregionen og synliggjøre Norges rolle og betydning på Nordkalotten overfor viktige målgrupper i de land som engasjerer seg i nordområdeproblematikken. Norske samer spiller en særlig viktig rolle gjennom sitt samarbeid med russiske samer og andre urfolk der de norske samenes engasjement styrker bevisstheten om urfolksspørsmål i Russland – og styrker russiske urfolks kontaktnett globalt. Tildelingene fra Utenriksdepartementet direkte og via Barentskult, skal stimulere prosjekter som styrker kontaktpunktene mellom urfolkene i Barentsregionen.

Tildelingene i 2010 gikk til å videreføre og styrke prosjekter som allerede er i gang. Åpningen av Riddu Riddu-festivalens kontor i Moskva er et eksempel på at norske og russiske urfolksinteresser forenes. Arbeidet med digitalisering av urfolksspråk i Nordvest-Russland som drives fra Universitetet i Tromsø støttes i den første sonderende fasen over disse midlene. Det samme gjelder norsk-russiske prosjekter for å styrke tradisjonelle næringsgrener i samiske bosettinger i Russland.

Over de aktuelle budsjettposter ble det i 2009 tildelt 3 mill. kroner over kap.115, post 01 og 12 mill. kroner over kap.115, post 70, det samme ble tildelt for 2010 og foreslås for 2011. Urfolkskomponenten er betydelig i de fleste prosjekter som finansieres over disse midlene – midler kanalisert til samarbeidspartnere med ren samisk forankring kan anslås til 10 prosent.

Kap 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Det gis støtte til urfolksdeltakelse i Arktisk råd, Barentsrådet mv.

Formålet med midlene er å gi tilskudd til urfolksrepresentanters deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene. Midlene nyttes i første rekke til dekning av reiseutgifter for samer og russiske urfolk. Rammen er på 0,6 mill. kroner i 2010 og forventes videreført på dette nivå i 2011.

Videre tildelte Nordisk Ministerråd 3,4 mill. danske kroner til støtte av det samiske samarbeidet på kulturområdet i 2010. Midlene fordeles mellom Samerådet og Samisk kunstnerråd, og skal i

økende grad gå til samisk kulturstøtte med målsetting om nordisk nytte og i mindre grad til administrative driftskostnader. Rammen forventes videreført i 2011.

Norges bidrag til Nordisk Ministerråd bevilges under kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner.

Kap 118, post 70 Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Denne bevilgningen dekker et bredt spekter av prosjekter, herunder urfolksprosjekter. Støtten til prosjekter hvor urfolk er målgruppen fordeler seg på følgende hovedkategorier:

- Støtte fra UD til samarbeidsprosjekter i Nordvest-Russland som involverer urfolk (oftest samer). Sum tilskudd i 2009: 1 mill. kroner.
- Støtte fra det norske Barentssekretariatet (over Utenriksdepartementets budsjett) til folk-til-folk-prosjekter innenfor norsk og russisk del av Barentsregionen og som involverer samer og andre urfolk. Sum tilskudd i 2009: 5,6 mill. kroner.

I sum ble det altså i 2009 gitt 6,6 mill. kroner i tilskudd til urfolksprosjekter under denne bevilgningen. For 2010 foreligger ikke tall ennå, men samarbeidet mellom urfolk i Barentsregionen forventes styrket ytterligere ved en økning i omfanget av urfolksprosjekter som mottar støtte fra Barentssekretariatets prosjektmidler.

Kap. 163, post 72 Menneskerettigheter

Utenriksdepartementet inngikk i 2009 en rammeavtale med Sametinget om økonomisk støtte til tingets internasjonale virksomhet. Dette vil innebære en årlig tildeling på 0,65 mill. kroner til Sametingets arbeid med internasjonale urfolksspørsmål innen FN og andre internasjonale organisasjoner. Disse midlene gis som tilskudd under kap. 163, post 72.

I 2010 tildelte Utenriksdepartementet 1,867 mill. kroner til Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter i Kautokeino. Støtten ble gitt til Gáldus arbeid med internasjonale urfolksrettigheter og inkluderer også et bidrag til konkret oppfølging av samarbeidet gjennom FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter (EMRIP). Støtten til kompetansesenterets virksomhet vil bli videreført i 2011 på tilsvarende nivå. I tillegg ble det i 2009 tildelt et beløp på 875 000 kroner for et prosjektsamarbeid med UNDP-Bangkok med et fokus på urfolks situasjon i Asia.

Videre ble det gitt et tilskudd på 400 000 kroner til Samerådets internasjonale arbeid. Disse midlene videreføres i 2011.

Utenriksdepartementet bidrar også med delfinansiering på 120 000 kroner til første internasjonale konferanse om urfolks stedsnavn, som ble avholdt ved Samisk Høyskole i Kautokeino i september 2010.

Kunnskapsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Saldert		
			Regnskap 2009	budsjett 2010	Forslag 2011
22	01/45	Statens grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	95 528 ¹⁾	101 406 ²⁾	105 137 ³⁾
223	50	Sametinget ⁴⁾ , Tilskudd til Sametinget	33 290	34 355	35 420
225	63	Tiltak i grunnopplæringen, Tilskudd til samisk grunnopplæring, <i>kan overføres</i>	46 772	49 787	51 643
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, Spesielle driftsutgifter	4 300	6 500	6 700
231	50	Barnehager, Tilskudd til samiske barnehagetilbud	12 925	13 339	13 753
260	50	Universitet og høyskoler		64 005	65 965
275 ⁵⁾	50	Høyskoler, Basisfinansiering statlige høyskoler	48 796		
	51	Resultatbasert finansiering statlige høyskoler	3 293		
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	6 774		
281	01	Felles tiltak for universitet og høyskoler, driftsutgifter	2 500	1 836	1 875
281	73	Felles tiltak for universitet og høyskoler, Internasjonale programmer	850	850	850
2410	73	Statens lånekasse for utdanning, Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>		1 500	1 500
Sum			255 028	273 578	282 843

¹ Basert på tildelingsbrevet for 2009 til Utdanningsdirektoratet.

² Beløpet inkl. midler til bl.a. rettsvilkårvtale og ventelønn og tallene for 2010 og 2011 kan derfor ikke sammenlignes med tallet for 2009.

³ Beløpet inkl. midler til bl.a. rettsvilkårvtale og ventelønn og tallene for 2010 og 2011 kan derfor ikke sammenlignes med tallet for 2009.

⁴ Navnet på kapitlet er endret fra "Samisk utdanningsadministrasjon" til "Sametinget" f.o.m. 2011.

⁵ Bevilgningene er overført til kap. 260 post 50 fra 1. januar 2010.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	Post	Benevnelse
260 ⁶⁾	50	Universitet og høyskoler
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

⁶ Gjelder bevilgninger til andre universitet og høyskoler enn Samisk høyskole, som får midler til samiske tiltak i sin årlige ramme.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*

Bevilgningen på posten dekker hovedsakelig:

- Drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal
- Undervisnings- og internattjenester ved de kommunale sameskolene i Snåsa og Troms
- Drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino

Formålet med bevilgningen til de samiske skolene er blant annet å opprettholde og videreutvikle samisk identitet, språk og kultur. Skolene følger Kunnskapsløftet – Samisk.

Sameskolen i Midt-Norge er statlig. Sameskolene i Snåsa og Troms er kommunale, og staten ved Utdanningsdirektoratet gir særskilt økonomisk støtte til drift av skolene og tilhørende internat. Høsten 2009 hadde skolene til sammen 38 faste elever.

I tillegg til den ordinære undervisningen gir skolene tilbud om fjernundervisning i nord- eller sørsamisk til elever ved andre skoler i kommunen eller i andre kommuner. Til sammen ble det gitt fjernundervisning til 43 elever i nord- eller sørsamisk ved skolene høsten 2009.

I 2009 satte Utdanningsdirektoratet i gang et prosjekt med lulesamisk fjernundervisning. Fylkesmannen i Nordland har ført prosjektet videre ved å utvikle Drag skole til en ressurskole for lulesamisk fjernundervisning i samsvar med Utdanningsdirektoratets plan for samisk

fjernundervisning. Departementet tar sikte på at bevilgningen til ressurskolen for 2011 blir videreført på samme nivå som i 2010.

Høsten 2009 hadde Samisk videregående skole i Karasjok 116 fulltids elever mot 99 elever året før. 22 elever fikk fjernundervisning i samisk. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino hadde 80 elever høsten 2009, mot 105 elever året før. Sametinget vedtok i 2008 å sette i verk et utredningsarbeid for å sette Sametinget i stand til å ta over forvaltningsansvaret for de samiske videregående skolene. Utdanningsdirektoratet har inntil videre forvaltningsansvaret for skolene.

Departementet foreslår at bevilgningen for 2011 videreføres på samme nivå som for 2010.

Kap. 223 Sametinget, post 50 Tilskudd til Sametinget

Bevilgningen dekker:

- Tilskudd til drift av utdanningsadministrasjon i Sametinget
- Tilskudd til utvikling og produksjon av læremidler for samiske elever, medregnet spesialpedagogiske læremidler
- Tilskudd til læreplanarbeid og -utvikling
- Tilskudd til råd og veiledning om samisk opplæring

Bevilgningen stilles i sin helhet til disposisjon for Sametinget.

For 2011 foreslås det å videreføre bevilgningen på samme nivå som i 2010.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen

Målet med tilskuddsordningen er å bidra med finansiering til kommuner, fylkeskommuner og private skoler som tilbyr samiskopplæring i samsvar med § 6-2 og § 6-3 i opplæringsloven. Opplæringen skal følge læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk. Elevene får opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3). Tilskuddet kan også utbetales til kommuner som ønsker å styrke kompetansen i samisk for lærere i grunnskolen (studiehjemler).

Tabellen under viser at det i de siste årene har vært en liten nedgang i tallet på grunnskoleelever som velger samisk som førstespråk og samisk som andrespråk.

Tall på grunnskoleelever som velger samisk som første- og andrespråk i perioden 2007–10

Skoleår	2007–08	2008–09	2009–10
Samisk som førstespråk	1 027	1 043	1 010
Samisk som andrespråk	1 515	1 474	1 326
Totalt	2 542	2 517	2 336

Tallene inkluderer elever som utløser tilskudd over kap. 222.

Kilde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI)

Tallet på tildelte studiehjemler har vært på om lag samme nivå i de siste årene. Våren 2010 fikk i alt 250 elever/lærlinger opplæring i samisk ved fylkeskommunale og private videregående skoler. Dette er en økning i forhold til 2009, da 242 elever/lærlinger fikk opplæring i samisk.

Posten er foreslått økt med 1,9 mill. kroner i 2011 blant annet som følge av endring i gruppesammensetning.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen, post 21 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Bevilgningen bidrar til kvalitetsutviklingstiltak innenfor grunnsopplæringen, herunder også tiltak rettet mot samisk i grunnsopplæringen.

I 2009 ble det bevilget midler til samiske utviklingstiltak, bl.a. videreutvikling av fjernundervisning og kompetanseutvikling i samisk.

For 2011 foreslås det å videreføre bevilgningen på samme nivå som i 2010. Midlene skal nyttes til oppfølging av Handlingsplan for samiske språk, bl.a. videreutvikling av fjernundervisning i samsvar med Utdanningsdirektoratets plan for samisk fjernundervisning, og til fortsatt kompetanseutvikling i samisk. Videre skal midlene nyttes til videreføring av Senter for samisk i opplæringen, som drives på prosjektbasis.

Kap. 231 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Tilskuddet forvaltes av Sametinget og skal bidra til at samiske barn får et barnehagetilbud som er tilpasset deres språk- og kulturbakgrunn. Tilskuddet omfatter særskilt tilskudd til samiske barnehager, tilskudd til språktiltak i norskspråklige barnehager med samiske barn og midler til informasjons- og utviklingsarbeid, veiledning og utvikling av pedagogisk materiell. I 2009 ble det gitt særskilt tilskudd til 37 samiske barnehager med om lag 790 barn. 34 norskspråklige barnehager fikk tilskudd til samiskopplæring.

Det foreslås at bevilgningen for 2011 videreføres på samme nivå som i 2010.

Kap. 260 Universitet og høyskoler, post 50 Statlige universitet og høyskoler

Samisk høgskole fikk i 2010 om lag 63 mill. kroner i grunnbevilgning. Det foreslås en bevilgning på om lag 66 mill. kroner til Samisk høgskole i 2011.

Samisk høgskole har i 2010 sammen med Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo fått tildelt 1 mill. kroner i midler til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) for å utvikle tilbud i samisk tolkeutdanning. Midlene ble tildelt etter dialog både med de nevnte institusjonene og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet som understreket behovet for økt innsats i samisk tolkeutdanning.

Samisk vitenskapsbygg ble tatt i bruk høsten 2009. På bakgrunn av dette har regjeringen i 2009 og 2010 bevilget midler til Samisk høgskole for å kompensere for økte husleiekostnader. Bevilgningen på om lag 16 mill. kroner er lagt inn i institusjonens ramme og videreføres dermed i 2011.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 01 Driftsutgifter og kap. 287, post 21 Forskningsinstitutt og andre tiltak

Kunnskapsdepartementet har i 2010 satt ned et utvalg som skal klargjøre hvordan forskning og høyere utdanning kan bidra til utvikling av det samiske samfunnet. Utredningen skal vurdere dette i et bredt regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Det er i 2010 tildelt 750 000 kroner til formålet over kap. 281, post 01 og kap. 287, post 21. Kunnskapsdepartementet tar sikte på tilsvarende tildeling over samme kapitler og poster i 2011.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 01 Driftsutgifter

Rekruttering for lærere i lulesamisk og sørsamisk språk er svært vanskelig. Det er satt i verk flere tiltak for å bedre rekrutteringen. Kunnskapsdepartementet gav i 2009 Samisk høgskole i oppdrag å lede en arbeidsgruppe for å utarbeide et forslag til en langsiktig nasjonal strategi for rekruttering som vektlegger samiske språk og lærerutdanning. Strategien ble sendt på høring i juli 2010. For 2011 foreslås det 1,5 mill. kroner over kap. 281, post 01 til oppfølging av strategien.

I strategien trekkes sterkere fagmiljøer frem som et av de viktigste tiltakene for økt rekruttering til samisk høyere utdanning. Samarbeid mellom de samiske fagmiljøene kan bidra til sterkere fagmiljøer. I 2010 har derfor Kunnskapsdepartementet tildelt 700 000 kroner til Samisk høgskole for å styrke samarbeidet mellom Samisk høgskole, Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Universitetet i Tromsø om samisk lærerutdanning og lærerutdanning med samiske språk.

Midlene til styrking av samarbeid mellom institusjonene kan etter hvert som samarbeidet gir seg utslag i sterkere fagmiljøer, styrke institusjonenes rekruttering. Kunnskapsdepartementet har samtidig sett behov for andre, mer kortsiktige tiltak for å bedre rekrutteringen innenfor samisk lærerutdanning. I 2010 tildelte departementet 200 000 kroner til hver av Samisk høgskole, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Bodø og Universitetet i Tromsø for å iverksette kortsiktige rekrutterings- og markedsføringstiltak. I 2009 ble det tildelt tilsvarende med sikte på opptak høsten 2010.

Søkningen til lærerutdanningen ved Samisk høgskole med oppstart høsten 2010 har likevel gått ned fra 2009. Dette kan forklares med at Samisk høgskole nå har innført årlige opptak mot annethvert år tidligere. Tall fra Samordna opptak viser at det i år var 10 søkere til denne utdanningen. I tillegg har Samisk høgskole et betydelig lokalt opptak som ikke er inkludert i tallene fra Samordna opptak.

Fra studieåret 2010 får studenter som har kombinasjonen grunnskoleutdanning, praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) eller førskolelærerutdanning og samisk språk, ettergitt studielån for inntil 50 000 kroner.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 73 Internasjonale programmer

Samisk høgskole har fra 2009 hatt ansvaret for hovedkontoret for World Indigenous Nations Higher Education Consortium (WINHEC) og Kunnskapsdepartementet tildelte ekstraordinært 850 000 kroner til høgskolen for etablering og drift av kontoret både dette året og i 2010. Høgskolens ansvar gjelder for en valgperiode på 3 år, og departementet tar sikte på tilsvarende tildeling til samme formål i 2011.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Norges forskningsråd har et delansvar for finansiering av samisk forskning. De midlene som går til samisk forskning over kap. 285, post 52 går i hovedsak til et forskningsprogram som er finansiert med midler fra Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Program for samisk forskning II startet opp i 2007. Det skal løpe i ti år, med evaluering etter halvgått periode. Programmet fokuserer på sentrale utfordringer for samisk forskning, herunder rekruttering og styrking av samisk som vitenskapsspråk. Programmet legger også vekt på kulturell og språklig variasjon i det samiske samfunnet, på internasjonalt samarbeid og på formidling av forskningen.

Kap. 2410 post 73 Avskrivninger, overslagsbevilgning

Avskrivningene på posten omfatter ulike avskrivningsordninger i Lånekassen. Fra og med 2010 får studenter som har kombinasjonen grunnskolelærerutdanning, praktisk-pedagogisk utdanning eller førskolelærerutdanning og samisk språk, ettergitt lån i Statens lånekasse for utdanning med inntil 50 000 kroner. Det er forventet at om lag 30 studenter per år vil få ettergivelse på dette grunnlaget.

For 2011 foreslås det å videreføre bevilgningen til samiske formål på posten på samme nivå som i 2010.

Justis- og politidepartementet

Kap.	post	Benevnelse
440	01	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten, Driftsutgifter
470	72	Fri rettshjelp, Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Kap. 440 Politidirektoratet — Politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

På kap. 440, post 01 har det i flere år vært stilt midler til disposisjon for de politidistriktene hvor det er kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråklig forvaltning, kan søke om tilskudd fra de avsatte midlene. Ordningen administreres av politimesteren i Vestfinnmark politidistrikt i henhold til egen instruks.

For 2010 er det satt av 400 000 kroner. Det tas sikte på å sette av tilsvarende beløp i 2011.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Retthjelpskontoret Indre Finnmark ble etablert i 1987. Bakgrunnen for opprettelsen av kontoret var blant annet at man ønsket å tilby den samisktalende delen av befolkningen rettshjelp på eget språk og at man anså den samiske befolkningen for å ha et særlig behov for rettshjelp. Det er dessuten dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis, og et eget rettshjelpskontor ville gjøre det enklere for befolkningen å få tilgang på rettshjelp. Kontoret har hovedsete i Karasjok, men har kontordager også i andre kommuner ved behov.

Forbruket i 2009 var på om lag 1,2 mill. kroner. Justisdepartementets tilskudd til Retthjelpskontoret Indre Finnmark for 2010 var på 1,054 mill. kroner. Tilskudd i 2011 tildeles etter eventuell søknad fra kontoret.

Kontoret hadde 179 saker til behandling i 2009. Det ble gitt muntlig rådgivning ved 101 saker.

Kulturdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert	
				budsjett 2010	Forslag 2011
320	53	Allmenne kulturformål, Sametinget	61 993	65 353	67 379
320	73	Allmenne kulturformål, Nasjonale kulturbygg (Østsamisk museum)	2 500	¹⁾	¹⁾
320	73	Allmenne kulturformål, Nasjonale kulturbygg (Senter for nordlige folk)	5 200	7 300	5 000
323	72	Musikkformål, Knutepunktinstitusjoner (Riddu Riddu-festivalen)	1 500	1 548	1 596
334	73	Film og medieformål, Regional filmsatsing (Internasjonalt samisk filmsenter)	1 500	2 500	2 500
335	75	Pressestøtte, Tilskudd til samiske aviser	21 627	22 319	23 011
Sum			94 320	99 020	99 486

¹⁾ Bygget er ferdigstilt.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Benevnelse
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
329	01	Arkivformål, Samisk arkiv

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget

Midler til samiske tiltak under Kulturdepartementets budsjett er i hovedsak samlet under denne posten. Midlene dekker tilskudd til samiske musikkfestivaler, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, Beavivváš Samiske Nasjonalteater, stedsnavntjenesten og oppfølging av samelovens språkregler, Sametingets bibliotek, mobil bibliotektjeneste, samiske museer og tidsskriftet Nuortanáste.

Kulturdepartementet foreslår at det i 2011 blir satt av 67,4 mill. kroner på kap. 320, post 53 Sametinget. Siden 2005 er bevilgningen til samiske kulturformål under denne posten økt med over 35 mill. kroner.

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg

Senter for nordlige folk (tidligere Ája Samisk Senter) i Kåfjord skal utvides med nye lokaler for museumsformål og samisk bibliotek. Statsbygg er byggherre. Prosjektet skal gjennomføres innenfor en ramme på 22 mill. kroner i tilskudd fra Kulturdepartementet. I 2011 foreslås det en bevilgning på 5 mill. kroner til byggeprosjektet.

Kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Riddu Riddu-festivalen fikk knutepunktstatus fra 2009. For 2010 er det foreslått et tilskudd på 1,6 mill. kroner til festivalen.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Driftsutgifter

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Samisk arkiv er fra 2005, etter ønske fra Sametinget, overført fra Sametinget til Riksarkivaren. Drift av Samisk arkiv dekkes innenfor de årlige bevilgninger til Arkivverket over statsbudsjettets kap. 329 Arkivformål. I 2009 flyttet Samisk arkiv inn i nye lokaler i Samisk vitenskapsbygg.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 73 Regionale filmsatsing

Siden 2009 har Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) mottatt statsstøtte over kap. 334 Film- og medieformål, post 73 Regionale filmtiltak. Over posten gis det tilskudd til utvikling og produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, kompetansehevende tiltak og tiltak for barn og unge. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken. Statstilskuddet skal bidra til å fremme målene på filmområdet, jf. omtale i kapittel 334 i Prop. 1 S fra Kulturdepartementet.

Det ble bevilget 1,5 mill. kroner i 2009 og 2,5 mill. kroner i 2010 til Internasjonalt samisk filmsenter. I Kulturdepartementets budsjettforslag for 2011 er det foreslått en bevilgning til sentret på 2,5 mill. kroner.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Over posten gis det tilskudd til produksjon av samiske aviser og tilskudd til produksjon av avissider på lulesamisk og sørsamisk. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet. Ved siden av betydningen for demokrati og ytringsfrihet, har de samiske avisene en viktig oppgave i å opprettholde og videreutvikle samisk skriftspråk. Posten ble økt med til sammen 8 mill. kroner i 2008 og 2009. Fra høsten 2008 kommer både Ávvir og Ságat ut med fem utgaver per uke. I Kulturdepartementets budsjettforslag for 2011 er det foreslått en bevilgning til de samiske avisene på 23 mill. kroner.

Spillemidler til samisk idrett

Det ytes årlige tilskudd til samisk idrett gjennom fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS. Ved fordelingen av overskuddet til Norsk Tipping AS for spilleåret 2009 til idrettsformål i 2010, ble det avsatt 600 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet overføres Sametinget, som er ansvarlig for den videre fordelingen av midlene i tråd med målsettingen for tilskuddet. Begrunnelsen for et eget tilskudd til samisk idrett er opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktiviteter.

Handlingsplan for kultur i Nordområdene

Innenfor regjeringens nordområdestrategi er folk-til-folk-samarbeid og kultur viktig. Som oppfølging av nordområdestrategien fremla Kulturdepartementet i september 2009 *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultur i Nordområdene*. Handlingsplanen er tredelt, og den inneholder tiltak knyttet til kulturlivet i Nord-Norge, tiltak knyttet til kultursamarbeid med Russland og tiltak knyttet til annet internasjonalt kultursamarbeid over grensene. Samisk og urfolkskultur er naturlige elementer på alle tre nivåer.

Innenfor det norsk-russiske samarbeidet er samisk kultur/urfolkskultur ett av fem temaområder som er trukket frem i treårig program for kultursamarbeid med Russland for perioden 2010-2012.

Kommunal- og regionaldepartementet

			(i 1000 kr)		
Kap	post	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
551	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	2 100	2 100	2 150

Kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling

Kommunal- og regionaldepartementet tildeler ca. 2,15 mill. kroner per år i perioden 2007-2013 til gjennomføring av et samisk program innenfor Interreg. Den totale rammen er på 15 mill. kroner.

Fra 2011 overføres midlene fra kap. 552, post 72 til kap. 551, post 60. Det samiske programmet, Sápmi, inngår som et delprogram i Interreg IVA Nord. Interreg IVA Nords overgrepene mål er å øke regionens funksjonalitet og styrke gjennom samarbeid om næringsliv og infrastruktur og spesialkompetanse og identitetsskapende innsats. Det samiske delprogrammet Sápmi skal bl.a. bidra til et differensiert samfunn basert på samisk kultur, næring, tradisjoner, identitet og språk. Midlene finansierer den statlige andelen i de grenseregionale programmene. Sekretariatsfunksjonen deles mellom Troms fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Helse- og omsorgsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
762	70	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten	13 600	13 600	¹⁾

¹ Tildelingen under tilskuddsposten vil bli gjort senere.

Kap. 762 Primærhelsetjeneste, post 70 tilskudd

For 2010 disponeres 13,6 mill kroner til videreføring av tiltak på grunnlag av handlingsplanen *Mangfold og likeverd*. Av disse midlene er 6,5 mill. kroner overført Sametinget. Sametinget bruker deler av midlene til saksbehandlerstillinger. Formålet med stillingene er utvikling av Sametingets helsepolitiske innspill til sentrale myndigheter, løpende dialog med helseforetakene mv. og administrasjon av tilskuddsordningen.

Helsedirektoratet forvalter 7,1 mill. kroner. Av disse midlene er Senter for samisk helseforskning i 2010 tildelt 5 mill. kroner. De øvrige midlene disponeres til ulike prosjekter med formål å bidra til likeverdige helsetjenester til den samiske befolkning.

Helsedirektoratet arbeider langsiktig for å fremme samisk språk og kulturkompetanse gjennom rådgivning og nettverksvirksomhet mot kommuner, helseforetak, fylkesmenn, utdanningsinstitusjoner og andre aktører med en rolle i helsetjenesten.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Kap.	Post	Benevnelse
846	70	Forsknings- og utredningsvirksomhet
847	71	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne
854	21	Tiltak i barne- og ungdomsvern,
857	79	Barne- og ungdomstiltak, Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>
587	70	Barne- og ungdomstiltak, Barne- og ungdomsorganisasjoner

Kap 846 Forsknings- og utredningsvirksomhet, post 70 og Kap. 847 Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, post 71

Til likestillingstiltak i det samiske samfunnet er det over Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjett foreslått bevilget til sammen 500 000 kroner i 2011 over kap. 846 Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv., post 70 Tilskudd, og over kap. 847 Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, post 71 Tiltak for å øke tilgjengelighet og universell utforming.

Midlene skal benyttes til en stilling ved Gáldu – kompetansesenter for urfolks rettigheter, som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet finansierer sammen med Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. I 2010 avsatte Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 200 000 kroner i forbindelse med opprettelse av stillingen. Stillingen skal benyttes til likestillings- og antidiskrimineringsarbeid i det samiske samfunnet. Dette er et prøveprosjekt fram til 2013, og er en oppfølging av Sametingets handlingsplan for likestilling. I formidlingen av informasjon og dokumentasjon skal samiske språk ivaretas. Det tas sikte på en evaluering av prosjektet i 2013.

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 21

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har satt i gang et arbeid for å styrke tilsynet med at samiske barns språk og kultur ivaretas i barnevernet. Departementet er i ferd med å sende ut et høringsnotat med forslag om endringer i forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, og forskrift om fosterhjem. Forslagene er utarbeidet etter konsultasjoner mellom Sametinget og departementet.

Kap. 857 Barne- og ungdomstiltak, post 70 Barne- og ungdomsorganisasjoner

Posten omfatter grunnstøtte til de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonenes nasjonale arbeid. Formålet er å legge til rette for barn og ungdoms deltagelse i organisasjonene og sikre disse som en arena for medvirkning og demokrati. Denne støtteordningen er åpen for alle barne- og ungdomsorganisasjoner som oppfyller visse inngangskriterier og er ellers regulert i *Forskrift om tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner* av 29. november 2007 med endringer av 15. september 2009. Midlene blir fordelt av et fordelingsutvalg med sekretariat i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Det gis også midler til tilskuddsordningen *Mangfold og inkludering* som gir prosjektstøtte til barne- og ungdomsorganisasjoner, fritidsklubber, ungdomshus og lokale ungdomsmiljø i Norge som ønsker å sette fokus på mangfold, holdninger og deltakelse. Denne ordningen blir forvaltet av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kap. 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres

Målet med tilskuddsposten er å stimulere til internasjonalt samarbeid på barne- og ungdomsområdet. Målgruppene er frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, enkeltpersoner og grupper av barn og ungdom, institusjoner som arbeider med barn og ungdom, samt offentlige

myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt. Innenfor rammen av denne posten vil Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet bidra til gjennomføringen av Nordområdestrategien ved å prioritere det ungdomspolitiske samarbeidet i Barentsregionen. Det vil bli avsatt midler til multilaterale prosjekter og aktiviteter for barn og ungdom i Barentsregionen. Målgruppene for bevilgningen er barn og ungdom og urbefolkningen i Barentsregionen. Midlene forvaltes av Barentssekretariatet i Kirkenes.

Landbruks- og matdepartementet

(i 1000 kr)

Kap	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
1147	Reindriftsforvaltningen	62 007	59 983	59 308
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	95 391	101 000	101 000
	Sum	157 398	160 983	160 308

Kap. 1147 Reindriftsforvaltningen

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
01	Driftsutgifter	42 422	39 519	38 844
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 860	6 958	6 958
70	Tilskudd til fjellstuer	666	702	702
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	9 880	10 304	10 304
82	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	2 179	2 500	2 500
	Sum kap. 1147	62 007	59 983	59 308

Reindriftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindriftspolitikken blir nådd. Reindriftsforvaltningen forvalter reindriftsloven og virkemidlene under reindriftsavtalen. Reindriftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindriftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindriftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrift". Med dette menes en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Budsjettforslag 2011

Reindriftsloven er basert på at reindriften er avhengig av de biologiske ressursene på beitearealene, og at tilgangen til og bruken av disse må være bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Godkjente bruksregler vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og være en forutsetning for at en rekke av loven sine regler skal komme til anvendelse. I de tilfellene distriktene ikke følger opp i samsvar med godkjente bruksregler, skal forvaltningen sette inn tiltak.

For å ha nødvendig kontroll med utviklingen i reindriften, skal forvaltningen sikre at nødvendig grunnlagsdata om bl.a. beiteforhold og slaktevekter blir innhentet.

Reindriftsforvaltningen skal fortsette å etablere nettverk og allianser til andre offentlige organ, og gjøre disse kjent med reindriftenes behov for sammenhengende areal, samt konsekvensene for reindriften av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. Videre skal forvaltningen arbeide for å få dokumentert reindriften sin arealbruk og gjøre denne kjent for kommuner og fylker.

Reindriftsforvaltningen skal være en aktiv pådriver i forhold til endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken. Videre skal forvaltningen satse på økt kompetanse i forhold til gjeldende regelverk både blant egne tilsette og blant reindriftsutøverne.

I sammenheng med at det er etablert en metode for konfliktvurdering av særskilte områder ved vindkraftutbygging, skal forvaltningen løpende utarbeide en tematisk konfliktvurdering for reindrift av meldte og omsøkte vindkraftprosjekt.

Reindriftsforvaltningen skal bistå i en effektivering av henholdsvis ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon, samt fremforhandlede reinbeiteavtaler i Rørosregionen.

Reindrifftsforvaltningen skal bidra til at verdiskapingen i reindrifften øker. I samarbeid med næringens organer og andre aktører, skal forvaltningen bidra til at de økonomiske ressursene over reindrifftsavtalen nyttes på en formålstjenlig måte som gir størst effekt og verdiskaping. I sammenheng med dette skal forvaltningen arbeide for at virkemidlene fra Reindrifftens utviklingsfond og Verdiskapingsprogrammet for reindrifft blir koordinert, slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. Videre skal forvaltningen arbeide for å legge til rette for en positiv samhandling mellom reindrifftsneringen, Innovasjon Norge og egen forvaltning i gjennomføringen av verdiskapingsprogrammet.

Reindrifftsforvaltningen skal arbeide aktivt for å synliggjøre behovet for og legge til rette for å styrke kvinnenens stilling i reindrifften. Videre er det sentralt at arbeidet med verdiskaping i reindrifften blir sett i sammenheng med satsingen på de kvinnerettede tiltakene. Et viktig forhold i likestillingen er rekruttering.

Reindrifftsforvaltningen skal medvirke til at tilskuddsordningene blir forvaltet trygt og effektivt, samt at de blir benyttet systematisk for å oppnå en større verdiskaping gjennom et enklere og bedre regelverk. Rettledningsmateriell skal gjøres kjent både på norsk og nordsamisk. Videre skal forvaltningen videreføre arbeidet med å legge til rette for elektroniske selvbetjeningsløsninger og gi innspill til forenklinger i de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. I tillegg skal forvaltningen arbeide for å sikre rask og lik behandling av de enkelte utøverne i de ulike reinbeiteområdene. Som en del av kontrollarbeidet skal forvaltningen fortsette å telle rein i de ulike reinbeiteområdene. Ved større avvik mellom telling og utøvernes egen rapportering, skal det settes inn tiltak. Reindrifftsforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med å utvikle konfliktforebyggende tiltak i forhold til andre næringsinteresser.

Dokumentasjon av reindrifftens arealbruk og rettigheter er avgjørende for næringen sin fremtid. Nettverk og allianser til andre offentlige organer skal gjøres kjent og øke aksepten for reindrifften sitt nærvær. Videre er det stilt krav om nær kontakt mellom næringens representanter og Reindrifftsforvaltningen for å opparbeide tillit og forståelse. Et slikt samarbeid er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig utvikling.

Reindrifftsforvaltningen skal være en virksomhet som utnytter sine ressurser på en effektiv måte, og som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester.

Reindrifftsforvaltningen skal arbeide aktivt for å profilere reindrifften sine positive sider, og legge til rette slik at befolkningen får bedre kunnskap om reindrifften i Norge.

Reindrifftsforvaltningen skal videreføre innsatsen mot utvikling av personal- og lønnspolitikk, kompetanseoppbygging, organisasjonsutvikling, ensartet forvaltning, økonomistyring, ledelsesutvikling, arbeidsmiljø, interne driftsoppgaver samt IKT.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

		(i 1000 kr)		
Post	Benevnelse	Regnskap 2008	Saldert	
			budsjett 2009	Forslag 2010
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	32 650	29 900	30 000
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 200	6 200	6 100
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, kan overføres	54 741	63 100	61 800
79	Velferdsordninger	1 800	1 800	3 100
Sum kap. 1151		95 391	101 000	101 000

Kapittelet omfatter bevilgninger til gjennomføring av reindrifftsavtalen. Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Her fastsettes bruken av de økonomiske virkemidlene, bl.a.

ut fra reindrifftslovens intensjoner og bestemmelser. For nærmere omtale av mål og strategier i reindriftspolitikken vises det til Prop. 128 S (2009-2010) *Reindrifftsavtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 med mer*, samt Innst. 365 S (2009-2010) og Stortingets behandling av denne 15. juni d.å.

Miljøverndepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2009	Saldert budsjett 2010	Forslag 2011
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 000	3 000	3 000

Kap. 1429 Riksantikvaren, post 50 Tilskudd til samisk kulturminnearbeid

Miljøverndepartementet viderefører ordningen med tilskudd til samisk kulturminnearbeid. Tilskuddsordningen skal ivareta overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samiske kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid og til skjøtsel. Det er foreslått at 3 mill. kroner skal avsettes til formålet i 2011. Midlene stilles til disposisjon for Sametinget gjennom tildelingsbrev.

GONGALAŠ OĐASMAHTTIN-,
HÁLDDAHUS- JA GIRKODEPARTEMEANTA

2011 stáhtabušehta mielddus
Prentehusnummir: P - 0961 B/S

Juolludeamit sámi áigumušaide 2011 stáhtabušehta

Olggosaddán:
Ođasmahttin,- hálldahus- ja girkodepartemeanta

Almmolaš ásašusat sáhttet diŋgot
lassigáhppálagaid dáppe:
Departemeantta bálvalusguovddáš
Poasta ja distribušuvdna
E-poasta:publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Tlf.: 22 24 20 00

Prentehusnummir: P - 0961 B/S

Deaddileapmi: 10/2010 - preantalohku 800

Juolludeamit sámi ulbmiliidda

Álgoálbmogin ja unnitlohkun mii orru njealji riikkas, sámiin lea dárbu ja vuoigatvuohta oažžut erenoamáš árvodási riikkaidgaskasaš ja riikkalaš rivttiid mielde. Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámiid giela, kultuvrra ja eallindili. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhta eiseválddiid láhčit dilálašvuodaid nu ahte sámi álbmot sáhtta nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanttas lea ovddasvástádus oktiiordnet stáhta sámeapolitihka. Departemeanttaid suorgeovddasvástádusa vuodđojurdda guoská buot fágasurggiide, ja departemeanttain lea ovddasvástádus čuovvolit sámeapolitihka iežaset surggiin. Dat guoská maid daidda ortnegiidda mat leat sirdojuvvon Sámediggái.

Dáinna prentosiin ráđđehus háliida oanehaččat ja čoačkkájit válddahallat mo guhtege departemeanta lea eavttuhan juolludusaid sámi ulbmiliidda jahkái 2011. Dán jagáš gihppagis leat dakkár juolludusat mat eai leat namahuvvon ovdal, nu ahte logut muhtun dáhpáhusain eai leat buohtastahhtimis mannan jagi gihppaga loguid ektui.

Sámediggi.....	2
Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta.....	3
Olgoriikadepartemeanta	8
Máhtodepartemeanta	11
Justiisa- ja politiijadepartemeanta	16
Kulturdepartemeanta	17
Gielda- ja guovlodepartemeanta.....	18
Dearvvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta.....	20
Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepertemeanta.....	21
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	23
Birasgáhttindepertemeanta	26

Sámi ulbmiliidda juolluduvvon ruđaid visogovalaš logahallan (1 000 ruvnuid mielde):

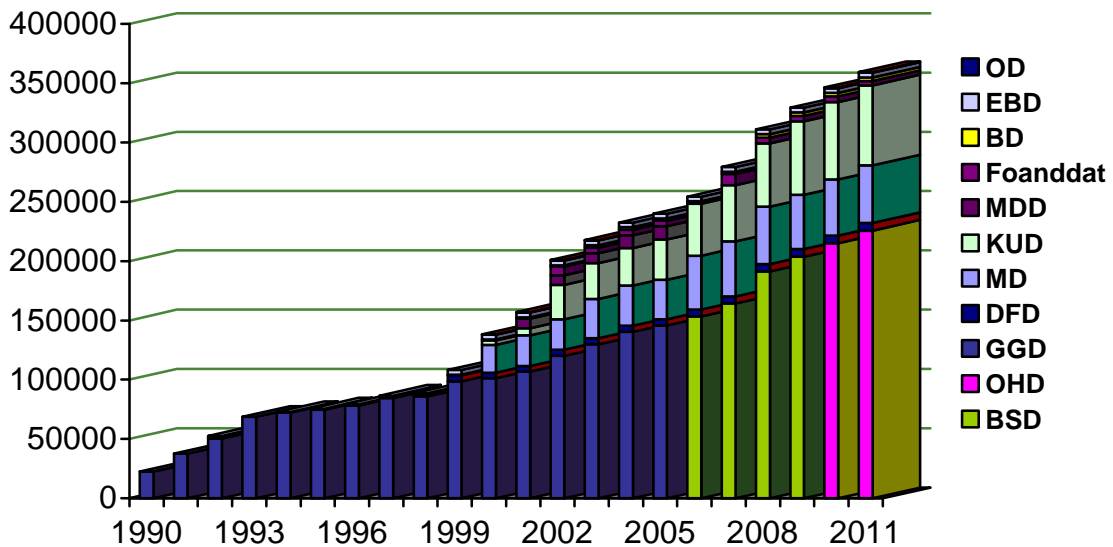
	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon bušeaáhtta 2010	Árvalusat 2011	Proseantasaš nuppástusat 2010-2011
Olgoriikadepartemeanta	5 000 ¹⁾	6 500 ¹⁾	7 971 ²⁾	22,6
Máhtodepartemeanta	255 028	273 578	282 843	3,4
Justiisa- ja politiijadepartemeanta	1 700 ¹⁾	1 500 ¹⁾	1 500 ²⁾	0,0
Kulturdepartemeanta	92 820	99 020	99 486	0,5
Gielda- ja guovlodepartemeanta	2 100	2 100	2 150	2,4
Bargo- ja searvadahttindepertemeanta	230 936			
Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta		235 265	253 821	7,9
Dearvvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	13 600	13 600	13 600 ²⁾	0,0
Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepertemeanta		500	500	0,0
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	157 795	160 983	160 308	-0,4
Birasgáhttindepertemeanta	3 000	3 000	3 000	0,0
Buohkanas juolludeapmi	761 979	796 046	825 179	3,7
Sámeálbmotfoanda	4 613	4 650	3 593	-22,7
Supmi	766 592	800 696	828 772	3,5

¹ Supmi lea meroštallojuvvon daid ruđaid vuodul mat leat juolluduvvon sámi ulbmiliidda.

² Supmi lea meroštallojuvvon. Juolluduvvon ruđat juogaduvvojit manjá.

Sámediggi

Sámediggi beassá bušeahttaárvalusa mielde hálldašit sullii 359 milj. ruvnnu (oktan Sqmeqlbmotfoanddain) sámi ulbmiliidda jagi 2011. Dát lea sullii 12,9 milj. ruvdnosaš lasáhus jagi 2010 ektui (3,7 proseantta lasáhus). Sámediggi vuosttas olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle Sámedikki bušeahtta lei 31,7 milj. ruvnnu stuoru. Ovdáneapmi lea eiseválddiid bidjan ulbmiliid mielde, ahte Sámedikkis galgá leat eanet dadjamuš ja válđi dain áššiin mat erenoamážit beroštahttet sámi álbmoga.

Sámediggi ásahuvvui sámelága vuodul ollašuttin dihtii Vuodđolága § 110a. Álbmotválljen orgánan Sámedikkis lea stuorra friddjavuohta. Dat ii leat etáhta iige ráđdehusa vuollásaš orgána, ja danne ii ovttaga stáhtarádis leat ovddasvástádus Sámedikki politihkalaš doaimmas dahje dain politihkalaš mearrádusain maid Sámediggi dahká guđege suorggis. Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkoministaris lea dattetge bajimuš vuodđolágalaš ovddasvástádus dain ruđain mat juolluduvvojit kapihttalis 1533 Sámediggi. Daid ruđaid dáfus mat juolluduvvojit Sámediggái duoid nuppiid departemeantaid bušeahtas, de guđege departemeantta fágastáhtarádis lea vuodđolágalaš ovddasvástádus ja čuovvolanovddasvástádus das geavahuvvojitgo juolluduvvon ruđat Stuorradikki mearridan eavttuid mielde.

Sámediggi beasai jagi 1999 spiehkastit juolludannjuolggadusaid njealját paragrafas mii giedahallá bruttobušehttema, ja oažžu visot juolluduvvon ruđaid Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanttas *ovtta* 50-poasttas. Seamma láchkai Máhttodepartemeanta, Kultur-departemeanta ja Birasgáhttendepartemeanta juolludit ruđaid iežaset 50-poasttain. Sámediggi dainna lágiin oažžu erenoamáš sorjákeahtes ovddasvástádusa ja friddjavuođa hálldašit dáid resurssaid. Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid dievasčoahkkimisttis mii lea skábmamánus dainna várašemiin ahte Stuorradiggi dohkkeha bušeahttamearrádusa. Daid láidagiid mielde maid Stuorradiggi bidjá iežas bušeahttamearrádusain, Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid iežas vuoruhemiid vuodul.

Sámediggái lea biddjojuvvon hálldašanovddasvástádus dihto hálldahuslaš dilálašvuodain, nugo omd. sámediggeválggas, ekonomalaš doarjagiid juolludeamis, skuvlla oahppoplánaid várás mearridit dárkileappot ráđdjejuvvon osiid, sámi kulturmuittuid hálldašeamis kulturmuittolága ja dasa gullevaš láchkaásahusaid mielde, ja vel ovddasteaddjiid nammadeamis sierranas almmolaš orgánaide. Sámedikkis lea dasto vel válđi ja dadjamuš go dat searvá ja das leat ovddasteaddjit arvat lávdegottiin, stivrrain ja ráđiin.

Sámedikkis leat iežas doaimmas dieđut neahttasiiddus www.samediggi.no.

Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta

			(1000 ruvnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Doaibmabidju	Rehketdoallu 2009 ¹⁾	Sáldejuvvon bušeahhta 2010	Árvalus 2011
1533	50	Sámediggi	206 235	215 136	225 655
1533	54	Sámediggi	4 613	4 650	3 593
1534	50	Doarjagat sámi ulbmiliidda, Sámi allaskuvla			2 800
1534	51	Doarjagat sámi ulbmiliidda, Divvun			4 700
1534	72	Sámi giella, diehtujuohkin jna.	9 061	10 845	11 081
1534	74	Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.	1 357	1 400	1 443
1535	01	Gáldu – Álgobmotvuogatuovddaid gelbbolašvuodaguovddáš- eapmi, Doaibmagolot	6 855 ²⁾	3 049 ³⁾	3 151 ⁴⁾
	45	Stuoribuš neavvuid háhkan, <i>sirdin vejolaš</i>	139		
1536	01	Boazodoalu riikkaidgaskasaš guovddáš, Doaibmagolot	5 889 ⁵⁾	3 435	3 541
		Girkolaš hálldahus, Doarjagat girkolaš ulbmiliidda	1 400	1 400	1 450
Supmi			235 549	239 915	257 414

¹⁾ Doarjagat jahká 2010 leat juolluduvvon Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ja Kultur- ja girkodepartemeanta bušehtain.

²⁾ Rehketdoallolohku siskkilda Olgoriikadepartemeanta juolludeami, ja vel Gáldu jodiha proseavttaid olgguldasa ruhtadeami.

³⁾ Lassin Gáldu oáččui ruđaid iežas doibmii Olgoriikadepartemeanta bušehtas.

⁴⁾ Lassin juolluduvvo guovddáša doibmii doarjja Olgoriikadepartemeanta bušehtas.

⁵⁾ Rehketdoallolohku siskkilda olgguldasa ruhtadeami proseavttaide maid Boazodoalu riikkaidgaskasaš guovddáš jodiha.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehttakapihttaliin:

Poasta	Namma
21	Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta, Erenoamáš doaibmagolot, <i>sirdin vejolaš</i>
22	Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta, Dutkan, <i>sirdin vejolaš</i>
01	Girkolaš hálldášepmi, doaibmagolot
75	Girkolaš hálldášepmi, oskooahpahas
01	Báhppagoddi, doaibmagolot

Sámepolitihka bajimuš ulbmilat

Ráđdehus atná vuodđunis ahte Norgga riika álggos lea vuodđuduvvon guovtti álbmoga, sámiid ja norgalaččaid, eatnamiidda, ja ahte goappašiin álbmogiin lea seamma vuogatuovta ja seamma gáibáduš beassat ovddidit iežas kultuvrra ja giela. Sámepolitihkka mii jodihuvvo, galgá leat ávkin sámi álbmogii, vai sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis lea oadjebas boahteáigi Norggas.

Vuodđolága § 110a ja sámeláhka leat nátionála riektevuoddu ráđdehusa sámepolitihkkii. Ráđdehusa politihkalaš vuoddu sámepolitihkkii bohtá ovdan St.diedáhusas nr. 28 (2007-2008) Sámepolitihkka.

Ulbmilat ja strategiijat

Sámegiela

*Sámegiela*id doaibmaplána váldoulbmil lea láchit dorvvolaš dili sámegielaide Norggas – davvisámegillii, julevsámegillii ja oarjilsámegillii. Dehálaš ulbmil lea oáčohit eanebuid geavahit sámegiela. Doaibmaplána galgá vuosttažettiin nannet ángiruššama sámegielaiguin sierranas servodatsurggiin, erenoamážit oahpahasas ja oahpuin, almmolaš bálvalus- ja fuollafálaldagain, ja vel sámegielaid geavaheami ja oainnusmahttima almmolaš oktavuodain.

Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta árvala lasihit juolludemiid sámegiela ángiruššamii 10 milj. ruvnnuin jagi 2011. Nu leat ge juolludeamit sámegiela ángiruššamii lassánan buohkanassii 23 milj. ruvnnuin mañimuš golbma jagi.

Buorre deaivvadeapmi almmolaš ásahusaiguin

St.diedáhusas nr. 28 (2007-2008) *Sámepolitihkka* lea geažiduvvon ahte beroštupmi galgá leat eanemus das mo sámepolitihkalaš ulbmilat ja ásahuvvon vuoigatvuođat dovdojit geavadis ja bohtet oidnosii čálgostáhta ortnegiin ja fálddagain. Dehálaš lea geahčadit daid doaimmahusaid maid stáhta njuolgga hálddaša, stivre ja dárkkista.

Nordlándda fylkkamánne lea mánga jagi čohkken vásáhusaid daid gielddaid bagadeaddjin main leat sámi geavaheaddjit. Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta áigu bargat ovttasráđiid Nordlándda fylkkamánniin álggahan dihtii ovddasmanni proševtta das mo fylkkamánneammát galgá bargat sámi diliiguin.

Gielddaid guovddášlihttu, Sámediggi ja Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta leat álggahan ovttasbarggu man áigumuš earret eará lea kártet gielddasuorggis daid hástalusaid mat leat ovttadássásaš fálddagaid addimis sámi álbmogii. Dát lea dehálaš veahkki go áigumuš lea boahit diehtit mo gielddaid dilli lea.

Bálvalusfálddagaid buorre kvalitehta eaktuda ahte leat bargit geain lea sámegiela ja sámekultuvrra máhttu. Danne leat álggahuvvon doaibmabijut mat galget nannet studeantaid háhkama sámi alit ohppui. Go Stuorradiggi meannudii jagi 2009 dárkkistuvvon nátionálabušeahtha, de juolluduvvojedje ruđat 30 oahppisadjái dakkár ásahusaide mat fáldet deavdda- ja joatkkaoahpahusa sámegielas ja kvenagielas.

Jagi 2009 ásahuvvui ortnet mii attii vejolašvuođa sihkkut oahppoloana daidda studeanttaide geat čadahedje dihto reálafágaid ja gielaid oahpaheaddjioahpuid. Jagi 2010 viiddiduvvui ortnet sámi oahpaheaddjioahpuiguin jna., gč. Prop. 1 S (2009-2010) Máhtodepartemeanttas. Doaibmabiju ulbmil lea movttiidahtit eanebuid válljet sámi oahpaheaddjioahpu dahje lohkat sámegiela oahpaheaddjioahpu oassin.

Sámiid vuoigatvuohta oassálastit

Stáhta eiseválddiid ja Sámedikki gaskasaš ráđđádallanvuogit, mat mearriduvvojedje miessemánus 2005, geatnegahttet ráđđehusa, departemeanttaid, direktoráhtaid ja eará stáhtalaš doaimmahusaid ráđđádallat Sámedikkiin ja vejolaččat eará sámi beroštusaiguin nu árrat go vejolaš go jurdda lea addit ođđa lágaid dahje čadahit doaibmabijuid mat njuolgga sáhttet váikkuhit sámi beroštumiide.

Vásáhusat dássázii leat čájehan ahte ráđđádallanvuogit huksejit Sámedikki ja stáhtalaš ráđđádalli eiseválddiid gaskii lagašvuođa. Prosedyrat leat maiddá láchán vuođu dasa ahte stáhtalaš eiseválddiin ja Sámedikkis lea dávjjit oktavuoha ja dat leat váikkuhan dasa ahte stáhtahálddahusas leat lassánan dieđut ja áddejupmi sámi diliin. Seammas čájehit vásáhusat ahte ain leat hástalusat konsultašuvdnavigiid geavaheamis. Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta ja Sámediggi leat soahpan geahčadit dán lagabui.

Ođasmahttin-, hálddahus ja girkodepartemeanta lea álggahan čielggadanbarggu man ulbmil lea ođasmahttit sámelága, earret eará čielggasmahttin dihtii Sámedikki erenoamáš ja friddja diládaga.

Ođasmahttin-, hálddahus ja girkodepartemeanta ja Sámediggi leat bargamin proseassain mii guoská ráđđehusa ja Sámedikki gaskasaš ođđa bušehttaprosedyraid ásaheapmái.

Riikkalaš ja riikkaidgaskasaš sámepolitihka ollisvuohta ja gittalasvuohta

Bargu sámi ja sámiide guoski áššiiguin čadahuvvo odne ráđđehusa ollislaš sámepolitihka ulbmila rájaid siskkoabealde mas sámít ieža Sámedikki, sámi ásahusaid ja organisašuvnnaid bokte leat ovttasdoaimmit ja eaktudeaddjit.

Álgoálbmotolli lea davviguovloáŋgiruššamis okta ráđđehusa čieža áŋgiruššansuorggis, gč. Ođđa huksengeđggiid davvin. Davviguovloáŋgiruššama mielde galget dilit nu láchčojuvvot ahte

álgoálbmogat ieža besset searvat proseassaide ja atnit ávkin daid vejolašvuodaid maid boahhteáiggi ovdáneapmi davvin sáhttá addit.

Ollislaš sámepolitihka ovddideamis lea dehálaš geahččat sámi áššiid oktasaš davviriikkalaš geahčadanhálttis ja geahččalit ovddidit ja ásahtit oktasaš doaibmabijuid ja ovttasbarggu riikarájaid rastá. Suoma, Norgga ja Ruota ráddehusat ja sámedikkít jotket barggu davviriikkalaš sámekonvenšuvnnain. Bargojuvvo árvalusain mii sáhttá šaddat vejolaš šiehtadallanlážaldahkan.

Kap. 1500 Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut/poasta 22 Dutkanráđdi

Norgga dutkanráđi sámi prográmma II, mii ásahtuvvui jagi 2007, galgá buoridit rekruttema ja ovddidit máhtu, ja gaskkustit dutkama sámi álbmogii, sihke dárogillii ja sámegillii. Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta juolluda jahkásaččat ruđaid sámi prográmma II nammasaš dutkansuorgái. Prográmmii juolluduvvojít maiddái ruđat Máhttodepartemeantta bušeahtas.

Sámi válgadutkanprográmma galgá čohkket ja lágídit berošteaddjiid olámuddui dieđuid ovdeš sámediggeválggaid birra, čađahit jienasteaddjiidiskkadallama jagi 2009 válgga oktavuodas ja čađahit ráddjejuvvon fáttálaš iskadallamiid jagi 2009 válgga oktavuodas main erenoamáš deaddu biddjojuvvo ođđa váлгаortnega váikkuhussii.

Jagi 2009 juolluduvvojedje 1,178 milj. ruvnnu dutkanráđi julevsámegiela ja oarjilsámegiela dutkanáŋgiruššamii. Jahkái 2010 juolluduvvojedje vel 450 000 ruvnnu dán dutkanáŋgiruššamii. Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeantta bušeahtas juolluduvvo oktiibuot sullii 1,6 milj. ruvnnu jahkásaččat dutkanráđi áŋgiruššamii julevsámegielain ja oarjilsámegielain.

Kap. 1533 Sámediggi, poasta 50 Sámediggi

Ráddehus evttoha ahte Sámediggái juolluduvvojít 225,655 milj. ruvnnu jahkái 2011 Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeantta bušeahtas.

Sámedikkis lea hui dehálaš doaibma sámegielaid ovddideaddji barggus. Juolludus sámegielaid doaibmabijuide árvaluvvo lasihuvvot oktiibuot 10 milj. ruvnnuin ja dán juolludusas Sámediggái sirdojuvvojít 3,5 milj. ruvnnu.

Sámediggi lea ovttasráđiid Sámi Instituhtain ja Statistihkalaš guovddášdoaimmahagain jodihan ovddidanprošeavtta man ulbmil lea leamaš ráhkadit sámiide guoski statistihka Norggas. Dán ulbmilii lea Sámediggái sirdojuvvon 350 000 ruvnnu kapihttalís 1500 Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta, poasttas 21 Erenoamáš doaibmagolut.

Kap. 1533 Sámediggi, poasta 54 Sámeálbmotfoandda reantodínešusat

Go Sturradiggi giedáhalai ođastuvvon nátionálabušeahhta jahkái 2000, de dat mearridii geassemánu 16. b. 2000 juolludit 75 milj. ruvnnu nugohčoduvvon «Sámeálbmotfoandan». Foandda reantodínešusat eai gula oassin Sámedikki rápmajuolludeapmái.

Foandda njuolggadusat mearriduvvojedje gonagaslaš resolušuvnnain čakčamánu 22. b. 2006. Sámedikki dievasčoahkkin lea foandda stivra. Foandda dínešusaid dárkilis geavaheami Sámediggi mearrida jahkásaččat bušeahtamearrádusaidisguin. Sámediggi lea mearridan Sámeálbmotfoandda geavaheapmái vuoruhusaid ja áŋgiruššansurggiid áigodahkii 2008-2009. Foandarudain oasis galget geavahuvvot giela ovddideaddji doaibmabijuide, girjjálašvuhtii ja árbevirolaš máhtuid duodásteapmái ja gaskkusteapmái.

Jagi 2011 juolludus lea foandda reantodínešus jagi 2010. Sivva das go reantodínešus lea njiedjan jagis 2010 jahkái 2011, lea ahte reantu lei mearriduvvon logi jagi áigodahkii suoidnemánu 1. b. 2000 rájis geassemánu 30. b. 2010 rádjai. Suoidnemánu 1. b. 2010 rájis lea

reantu mearriduvvon dan gustojeaddji reantodási mielde mii lea guhkesáigásaš stáhtaobligašuvnnain. Reantodási bissu nuppástuvakeahtái logi jagi áigodaga.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 50 Sámi allaskuvla

Sámi statistihka fágalaš analysajoavku lea áshuvvon stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki gaskasaš ráddádallanvugiid geažil. Guorahallanjoavku almmuha juohke jagi raportta departementii ja Sámediggái. Joavkku raporta galgá, nu bures go vejolaš, addit visogova ja analysa dan dilis ja dain ovdánanmearkkain mat leat sámi servodaga sierranas servodatsurggiin. Raporta galgá ráhkaduvvot gávdnojeaddji statistihka ja/dahje eará áššáigullelaš dieđuid ja diehtujuohkima vuodul mat leat gávdnamis árvoštallan-, čielggadan- ja dutkanbargguin.

Sámi ofelaččaid ortnet lea bistán jagi 2004 rájis. Ulbmil dainna lea bidjat sámi nuoraid juohkit dieđuid sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra nuoraide geat eai leat sápmelaččat. Ortnet árvoštallojuvvui geasset 2007. Árvoštallan atná ortnega buorin, ja čájeha ahte ofelaččaid galledemiin sihke oahpaheadjit ja oahppit leat oahppan ollu. Oahpaheadjit oaivvildit ahte ofelašortnet doaibmá bures go áigumuš lea jávkadit ovdagáttuid ja boasttuáddejumiid sáme kultuvrra birra. Eanaš oahppiid mielas galledeamet leat leamaš sidjiide ávkin go sii leat dain ollu oahppan.

Sámi allaskuvllas lea ovddasvástádus Sámi statistihka fágalaš analysajoavkku čađaheamis ja jodiheamis, ja das lea maid leamaš ovddasvástádus Sámi ofelaččain. Dán ulbmilii sirdojuvvojit 900 000 ruvnnu kapihttalas 1500 Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta, poasttas 21 Erenoamáš doaibmagolut ja 1,9 milj. ruvnnu kapihttalas 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasttas 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 51 Divvun

Divvun lea ráhkadan davvisámegiela ja julevsámegiela stávendárkkástusa ja divvunprográmma. Prográmma lea nuvttá ja dan lea vejolaš viežžat internehtas. Divvun lea dál gárvviteamen oarjilsámegiela stávendárkkástusa. Dákkár giellateknologiiija lea eaktun dasa ahte sáme gielat galget ceavzit gulahallangiellan dálá servodagas. Teknologiiija ii leat gitta man ge gielas ja sáhtta leat buorre vuoddu sullasaš bargguide eará unnitlohkogielain.

Juolludeapmi sámi gielladoaibmabijuide árvaluvvo juolluduvvot oktiibuot 10 milj. ruvnnuin. Dán doarjجالassáneamis árvaluvvo juolludit 4,7 milj. ruvnnu doaibma- ja ovddidanorganisašuvnna ásaheapmái Divvuma olis.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Ráđdehus árvala juolludit 11,081 milj. ruvnnu kapihttalas 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasttas 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna. Juolludus sámi gielladoaibmabijuide árvaluvvo lasihuvvot oktiibuot 10 milj. ruvnnuin. Doarjجالassáneamis várrejuvvojit 1,8 milj. ruvnnu departementii Sáme giellaid doaibmaplána čuovvoleapmái.

Sámi allaskuvllas lea ovddasvástádus čađahit ja jodihit Sámi ofelaččaid. Ulbmilii sirdojuvvojit 1,9 milj. ruvnnu kapihttalii 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, postii 50 Sámi allaskuvla.

Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta áigu dán poasttas vuoruhit doaibmabijuid mat čatnasit sáme giellaid doaibmapláni. Departemeanta áigu jahkái 2011 juohkit doarjjaruđaid ohcama ja dárkilat árvoštallama vuodul čuovvovaš doaibmiid konkrehta prošeavttaide:

- Sámi allaskuvlii, Sámi lohanguovddáži
- Romssa universitehtii
- Nordlándda fylkkamánii
- Davvi-Trøndelága fylkkasuohkanii
- Romssa fylkkasuohkanii

- Engerdála suohkanii
- Stuorravuona (Omasvuona) suohkanii
- Deanu gildii
- Árran julevsáme guovdátjij
- Gáldu – álgoálbmotvuogiatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáži
- Bihtánsámi guovddáži – Duoddará ráffe
- RidduDuottarMuseaide
- Nuortasámi museii

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

Sámi árbediehtu lea dehálaš sámi giela, kultuvrra ja ealáhusheiveheami sealluheapmái ja ovddideapmái. Dát diehtu lea lassi akademihkalaš dutkamii, maiddá go olbmo jurdagis leat boahteáigásaš ovddideapmi ja odđahutkan.

1,443 milj. ruvdnosaš árvaluvvon juolludus galgá earret eará geavahuvvot doaibmabijuide mat addet buoret vejolašvuodaid kártet, duodaštit ja bisuhit sámiid árbemáhtuid ja -dieđuid Norggas. Jahkái 2011 galget buot ruđat juolluduvvot Sámi allaskuvlii mii lea ovddidan pilohtaproševtta *Árbediehtu – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap*. Proševtta joatkimis galgá árvoštallojuvvot galgágo biddjojuvvot stuorát deaddu davviriikkalaš buot sámiid geahčadanháltái. Ulbmil lea rájáidrastideaddji diehtoprográmma davviriikkaid sámi árbedieđu várás.

Kap. 1535 Gáldu – álgoálbmotvuogiatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut

3,151 milj. ruvdnosaš árvaluvvon juolludus galgá gokčat Gáldu doaimma. Lassin doarjagii Ođasmahttin-, hálddahus ja girkodepartemeantta bušehtas de juolluduvvo doarjja guovddáža doibmii Olgoriikadepartemeantta bušehtas, kapihttalis 163, poasttas 72 Olmmošvuogiatvuodat.

Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepertemeanta lea oktan Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanttain ja Sámedikkiin soahpan ahte Gáldu galget juolluduvvot ruđat, vai dan guovddáži lea vejolaš vuodđudit virggi mas virggálaš earret eará galgá bargat dásseárvvu ovddidemiin ja vealaheami eastademiin. Diehtujuhkimis ja duodašteamis galget sámeगीelat geavahuvvot. Virgi šaddá leat golmmajahkásaš geahčalanprošeakta. Prošeakta álggahuvvui jagi 2010 ja heaittihuvvo árvoštallamiin jagi 2012.

Kap. 1536 Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut

3,541 milj. ruvdnosaš árvaluvvon juolludus galgá gokčat Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáža doaimma jagi 2011.

Kap. 1590 Girkolaš hálddašeapmi, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjagat girkolaš ulbmiliidda ja poasta 75 Oskkuoahpahus

Doaibmajuolludeamis Girkoráđđái kapihttalis 1590 Girkolaš hálddašeapmi lea maiddá mielde juolludeapmi Sámi girkoráđi jodiheapmái ja doibmii. Ráđđi galgá oktiivehit sámi álbmotjoavkkuid várás girku doaimmaid, ja bargat dan badjelii ahte olbmot ohppet buorebut dovdat sámi girkoeallima.

Poasttas 71 leat mánja jagi jo juolluduvvon doarjagat Norgga biibbalsearvái vai jorgalahtta biibbalteavsttaid julevsámegillii, oarjilsámegillii ja davvisámegillii. Árvalus lea doarjaga joatkit jagi 2011.

Oasit poasttas 75 Juolludeapmi oskkuoahpahussii Norgga girkus leat várrejuvvon oahpahusfálaldagaide sámi mánáid ja nuoraid várás. Jagi 2011 bušehttaárvalus mearkkaša lasi ruđaid juolludeami oskkuoahpahusodastussii.

Kap. 1591 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludemiin báhppagoddái kapihttala 1591 poasttas 01 lea maid mielde oassin girkolaš bálvalus sámi álbmoga várás. Mánnga guvlui leat virgáduvvon sámegeielalaš báhpat, lassin sámegeielat girkodulikkaide.

Oarjilsámi giellaguovlu fátmasta Nidarosa bismagotti ja osiid Lulli-Hålogalándda ja Hámara bismmagottiin. Oarjilsámiid várás lea sierra báhpa- ja diakonavirgi. Jagi 2009 rájis juolluduvvojit ruđat njealjejahkásaš geahččalanortnegin vuodđudit oarjilsámi searvegotti oarjilsámi giellaguvlui.

Poasttas leat maid juolludeamit Girkolaš oahpahušguovddáži davvin. Oahpahušguovddáš vuodđuduvvui Romssa gávpogii jagi 1997 vai lágida girkolaš oahpahušfálaldagaid davvin, ee. dainna ulbmiliin ahte deattuhuvvošii sápmelašvuolta geavatraš-girkolaš oahpahušas.

Olgoriikadepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
115	01/70	Doaibmagolut ja Doarjagat preassa-, kultur- ja diehtujuohkinulbmiliidda
116	70	Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118	70	Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain
163	72	Olmmošvuoigatvuodat

Kap. 115, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 70 Doarjagat preassa-, kultur- ja diehtujuohkinulbmiliidda

Doarjagat mat juolluduvvojit dain poasttain gálget ee. leat mielde lasiheamen beroštumi ja buoridaamen máhtu Norgga birra olgoriikkas, ja leat mielde nanusmahttimin kultureallima riikkaidgaskasaš ovttasbarggu. Norgga profiilet dahje čuolláhit guovdilis doaibmin davvi-guovlluin lea dain barggu oassi.

Davviguovlostrategiija álbmogis-álbmogii ovttasbarggus lea dehálaš ovttasrádiid bargat sámi ášahusaiguin, organisašuvnnaiguin ja bođu dáiddáriiguin. Ruđaid diehtujuohkinbargguide ja álbmogis-álbmogii ovttasbargui stivrejuvvojit ee. kapihttala 115 poastta 01 čađa ja kapihttala 115 poastta 70 čađa. Ruđain muhtun oasi stivre Barentskult mas Olgoriikadepartemeanta bargá ovttasrádiid Kulturdepartemeanttain ja golmma davimus fylkkasuohkaniin. Dan oassi mii vel báhcá, fas njuolga stivrejit ovttasrádiid Olgoriikadepartemeanta, olgoriikastašuvnnat Ruoššas ja Davvi-Norgga birrasat.

Áigumuš juolludemiin lea nannet riikkaidgaskasaš fierpmádaga Barents-guovllus ja Norgga rolla ja mearkkašumi Davvikalohtas buktit oidnosii dehálaš ulbmiljoavkkuide mat leat dain riikkain mat vuoruhit davviguovločuolbmačoahki dehálažžan. Norgga sámiin lea dehálaš doaibma sin ovttasbarggu geažil Ruošša sámiiguin ja eará álgoálbmogiiguin go sii iežaset ángiruššamiin nannejit didolašvuoda Ruošša álgoálbmotáššiid birra – ja go sii huksejit Ruošša álgoálbmogiid riikkaidgaskasaš fierpmádaga. Olgoriikadepartemeantta njuolggo juolludeamit ja juolludeamit Barentskulta čađa galget movttiidahttit dakkár prošeavttaid mat nannejit Barents-guovllu gaskasaš deaivvadanbáikkiid.

Jagi 2010 juolludeamit manne joatkit ja nannet daid prošeavttaid mat jo ledje jođus. Riddu-Ridđu festivála kontuvrra rahpan Moskvas lea das ovdamearka ahte Norgga ja Ruošša álgoálbmotberoštumit ovtastuvvojit. Davvi-Ruošša álgoálbmotgielaid digitaliseren maid Romssa universitehta jođiha, dorjojuvvo daid ruđaiguin vuosttas suokkardalli muttu. Nu dahkkojuvvojit Norgga-Ruošša prošeavttat ge mat galget nanosmahttit árbevirolaš ealáhusaid sámi ássanguovlluin Ruoššas.

Jagi 2009 vejolaš bušehtta-poasttain juolluduvvojedje 3 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 01 ja 12 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 70. Jagi 2010 juolluduvvui seamma ollu ja jahkái 2011 evttohuvvo juolluduvvot seamma ollu. Álgoálbmotoassi lea mearkkašahtti stuoris eanaš prošeavttain mat ruhtaduvvojit daid ruđaiguin – ruđat mat sirdojuvvojit ovttasdoaibmaguimmiide guđet ovddastit sámi beroštumiid, dahket sullii 10 proseantta.

Kap. 116, poasta 70 Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Doarjja lea álgoálbmotsearvamii Árktalaš ráđđái, Barents-ráđđái jna.

Áigumuš juolludemiin lea addit doarjagiid álgoálbmotovddasteaddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargui davviguovlluin. Doarjagat mannet ovddimusat sámiid ja Ruošša álgoálbmogiid mátkegoluid gokčamii. Rápma lea 0,6 milj. ruvnnu jagi 2010 ja šaddet jáhkkimis doalahuvvot seamma dásis jagi 2011.

Dasto juolludii Davviriikkaid Ministtarráđđi 3,4 milj. dánskka ruvnnu sámi ovttasbargui kultursuorggis jagi 2010. Ruđat juhkkovuođđi ja Sámi Dáiddárráđđi, ja dat galget eambo go ovdal mannat sámi kulturoarjjan mas lea davviriikkalaš ávki, eai ge nu ollu hálddahusa doaibmagoluid gokčamiid. Rápma jáhkkimis jotkojuvvo jagi 2011.

Norgga atta Davviriikkaid Ministtarráđđi juolluduvvo kapihttala 116 poasttas 70 Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnat.

Kap. 118, poasta 70 Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Dát juolludeapmi lávda gokčá viiddis prošeavttaid, maiddái álgoálbmotprošeavttaid. Juolludeapmi dakkár prošeavttaide main ulbmiljoavku leat álgoálbmogat, juohkása dáid váldokategoriijaide:

- Olgoriikadepartemeantta juolludan doarjja mii lea ovttasbargoprošeavttaide mat leat Davveoarje-Ruoššas ja mat gusket álgoálbmogiidda (eanaš sámiide). Doarjjasupmi lei jagi 2009: 1 milj. ruvnnu.
- Norgga Barents-čállingotti doarjja (Olgoriikadepartemeantta bušehtas) álbmogis-álbmogii prošeavttaide Barents-guovllu Norgga oasis ja Ruošša oasis gusket sámiide ja eará álgoálbmogiidda. Doarjjasupmi lei jagi 2009: 5,6 milj. ruvnnu.

Jagi 2009 juolluduvvojedje nappo dalle buohkanassii 6,6 milj. ruvnnu doarjjan álgoálbmot-prošeavttaide dán juolludeamis. Jahkái 2010 eai leat vel logut, muhto álgoálbmogiid ovttasbargu Barents-guovllus jáhkkimis nannejuvvo go dat prošeavttat lassánit mat ožžot doarjagiid Barents-čállingotti prošeaktaruđain.

Kap. 163, poasta 72 Olmmošvuoigatvuoddat

Olgoriikadepartemeanta vuolláičálii jagi 2009 rápmasoahpamuša Sámedikkiin mas juolluda doarjaga Sámedikki riikkaidgaskasaš doibmii. Dat mearkaša 0,65 milj. ruvdnosaš jahkásaš juolludeami Sámedikki riikkaidgaskasaš álgoálbmotáššiid bargui ONas ja eará riikkaidgaskasaš organisašuvnnain. Dát ruđat juolluduvvojit doarjjan kapihttala 163 poasttas 72.

Jagi 2010 Olgoriikadepartemeanta juolludii 1,867 milj. ruvnnu guovddázii man namma lea Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, ja mii lea Guovdageainnus. Doarjja juolluduvvui Gáldu riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuoigatvuodaid bargui ja das lea mielde veahkki čuovvolit dan ovttasbargu mii lea ONa Áššedovdiidmekanismmas álgoálbmovuoigatvuodaid várás (EMRIP). Doarjja mii juolluduvvo gelbbolašvuodaguovddáža doibmii bisuhuvvo jagi 2011. Lassin jagi 2009 juolluduvvui 875 000 ruvdnosaš ruhtasupmi prošeaktaovttasbargui UNDP-Bangkok:in mii čalmmustahtii dili Ásias.

Dasto juolluduvvo vel doarjjan 400 000 ruvnnu Sámeráđi riikkaidgaskasaš bargui. Dát juolludeapmi jotkojuvvo samma dásis jahkái 2011.

Olgoriikadepartemeanta addá maiddái 120 000 ruvnnu oasseruhtadeapmin vuosttas riikkaidgaskasaš konferánsii álgoálbmotbáikenamaid birra mii lágiduvvo Sámi allaskuvllas Guovdageainnus čakčamánu 2010.

Máhttodepartemeanta

			(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon	
				bušeahitta 2010	Árvalusat 2011
222	01/45	Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja biergasiid skáhppon, <i>sirdin vejolaš</i>	95 528 ¹⁾	101 406 ²⁾	105 137 ³⁾
223	50	Sámediggi ⁴⁾ , Juolludeamit Sámediggái	33 290	34 355	35 420
225	63	Doaibmabijut vuoddoohpahusas, Juolludeamit sámi vuoddoohpahussii, <i>sirdin vejolaš</i>	46 772	49 787	51 643
226	21	Kvalitehtabuorideapmi vuoddoohpahusas, Erenoamáš doaibmagolut	4 300	6 500	6 700
231	50	Mánáidgárddit, Juolludeapmi sámi mánáidgárdefálaldagaide	12 925	13 339	13 753
260	50	Universitehtat ja allaskuvllat		64 005	65 965
275 ⁵⁾	50	Allaskuvllat, Stáhtalaš allaskuvllaid vuoddurohtadeapmi	48 796		
	51	Stáhtalaš allaskuvllaid bohtosiidda vuoddurohtadeapmi	3 293		
	52	Dutkanruhtadeapmi stáhtalaš allaskuvllat	6 774		
281	01	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, doaibmagolut	2 500	1 836	1 875
	73	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, Riikkaidgaskasaš prográmmat	850	850	850
2410	73	Oahpahusa vástesaš stáhta loatnakássa, loatnaoanádusat, <i>meroštallanjuolludusat</i>		1 500	1 500
Supmi			255 028	273 578	282 843

¹ Vuoddu lea jagi 2009 juolludusreive Oahpahusdirektoráhtii.

² Supmi mas leat mielde ruđat earret eará riekteaktošiehtadus ja vuordinbálká ja danne jagi 2010 ja jagi 2011 logut eai sáhte buohtastahttojuvvot jagi 2009 loguin.

³ Supmi mas leat mielde ruđat earret eará riekteaktošiehtadus ja vuordinbálká ja danne jagi 2010 ja jagi 2011 logut eai sáhte buohtastahttojuvvot jagi 2009 loguin.

⁴ Kapihttala namma lea rievdaduvvon, ovddeš namma “Sámi oahpahushálddahuš” nuppástahttojuvvu ja jagi 2011 rájis galgá odda namma leat “Sámediggi”.

⁵ Juolludeamit leat sirdojuvvon kapihttala 260 postii 50 oddajagemánu 1. b. 2010.

Lassin juolluduvvojit sámi doaimmaide ruđat dáin kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	Poasta	Namma
260 ⁶⁾	50	Universitehtat ja allaskuvllat
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmilat

⁶ Guoská juolludusaide eará universitehtaide ja allaskuvllaide go Sámi allaskuvllii, mii oázžu ruđaid sámi doaibmabijuide iežas jahkásaš rámas.

Kap. 222 Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 45 Stuorat rusttetháhkamat ja ortnegisdoallan, *sirdin vejolaš* Juolludeamit poasttas gokčēt eanaš:

- Gaska-Norgga sámeskuvlla sihke skuvlla ja internáhta jodiheami, Árborddis
- Snoasa ja Málátvuomi gielddalaš sámeskuvllaid oahpahus- ja internáhtabálvalusaid
- Sámi joatkkaskuvlla jodiheami Kárášjogas ja Sámi joatkkaskuvlla ja boazodoalloskuvlla jodiheami Guovdageainnus

Sami skuvllaide juolludemiid ulbmil lea earret eará bisuhit ja ovddidit sámi identitehta, giela ja kultuvrra. Skuvllat čuvvot Máhttolohtema – Sámegeila.

Gaska-Norgga sámeskuvlla lea stáhtalaš. Snoasa ja Romssa sámeskuvllat leat gielddalaš skuvllat, ja stáhta addá Oahpahusdirektoráhta bokte sierra ruđalaš doarjagiid skuvllaid ja daidda gulli internáhtaid jodiheapmái. Jagi 2009 čavčča ledje skuvllain oktiibuot 38 bissovaš oahppi.

Lassin dábálaš oahpahussii buot skuvllat addet fálaldahkan gáiddosoahpahusa davvisámegeilas dahje oarjilsámegeilas oahppiide suohkana eará skuvllain dahje eará suohkaniid oahppiide. Jagi 2009 čavčča addojuvvui davvisámegeila ja oarjilsámegeila gáiddosoahpahus skuvllaid 43 oahppái.

Jagi 2009 álggahii Oahpahusdirektoráhta julevsámegeiela gáiddosoahpahusa. Nordlándda fylkkamáne lea joatkán prošeavtta go lea ovddidan Áiluovtta skuvlla julevsámegeiela gáiddopsoahpahusa resursaskuvlan Oahpahusdirektoráhta sámi gáiddosoahpahusplána mielde. Departemeanta háliida ahte juolludus resursaskuvlii jahkái 2011 jotkojuvvo seamma dásis go dat lei jagi 2010.

Čakčat jagi 2009 ledje Sámi joatkkaskuvllas Kárášjogas 116 ollesáiggioahppi dan 99 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal. 22 oahppi ožžo sámegeiela gáiddosoahpahusa. Sámi joatkkaskuvllas ja boazodoalloskuvllas Guovdageainnus ledje 80 oahppi jagi 2009 čavčča dan 105 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal. Sámediggi mearridii jagi 2008 álggahit čielggadanbarggu mii dahká ahte Sámediggái lea vejolaš váldit badjelassas ovddasvástádusa hálddašit dan guovtti joatkkaskuvlla. Oahpahusdirektoráhtas lea ain doaisttázii hálddašanoovddasvástádus skuvllain.

Departemeanta evttoha ahte juolludus jahkái 2011 jotkojuvvo seamma dásis go dat lei jagi 2010.

Kap. 223 Sámediggi, poasta 50 Juolludusat Sámediggái

Juolludeapmi gokčá:

- Doarjagiid Sámedikki oahpahushálddahusa jodiheapmái
- Doarjagiid oahpponeavvuid ráhkadeapmái ja buvttadeapmái sámi oahppiid várás, maiddá erenoamášpedagogalaš oahpponeavvuid
- Doarjagiid oahppoplánabargui ja -ovddideapmái
- Doarjagiid rávvemii ja bagadeapmái sámi oahpahusa birra

Juolludeapmi lea buohkanassii biddjojuvvon Sámedikki hálddašeammái.

Jahkái 2011 árvaluvvo joatkit juolludusa seamma dásis go dat lei jagi 2010.

Kap. 225 Doaimbajut vuoddoohpahusas, poasta 63 Juolludusat sámegeilli vuoddoohpahusas

Ortnega ulbmil lea doarjut ruđalaččat gielddaid, fylkkagielddaid ja bođolaš (priváhta) skuvllaid mat fáallet sámegeiela oahpahusa sámi oahppiide oahpahuslága § 6-2 ja § 6-3 mielde. Oahpahus galgá čuovvut Máhttoloktema – Sámegeiela oahppoplánaid. Oahppit ožžot oahpahusa sámegeielas vuosttasgiellan (Sámegeiella 1) dahje sámegeielas nubbigiellan (Sámegeiella 2/Sámegeiella 3). Doarjagat sáhttet maid juolluduvvot gielddaide mat dáhttot buoridit vuoddoskuvlla oahpaheaddjiid sámegeielmáhtu (lohkanvuoigatvuođat).

Tabella vulobealde čájeha ahte mañimuš jagiid daid vuoddoskuvlaoahppiid lohku lea uhccán njiedjan guđet leat válljen sámegeiela vuosttasgiellan ja nubbigiellan.

Vuoddoskuvlaoahppit geat válljejedje sámegeiela vuosttas- ja nubbigiellan áigodaga 2007–10

Skuvlajahki	2007–08	2008–09	2009–10
Sámegeiella vuosttasgiellan	1 027	1 043	1 010
Sámegeiella nubbigiellan	1 515	1 474	1 326
Oktiibuot	2 542	2 517	2 336

Loguin leat mielde oahppit guđet luvvejit doarjaga kapihttalas 222.

Gáldu: Vuoddoskuvllaid Diehtujuohkinvuogádat (GSI)

Sámi lohkanvuoigatvuođaid lohku lea bisson sullii seamma dásis mañimuš jagiid. Giđdat 2010 ožžo buohkanassii 250 oahppi/fidnohárjehalli oahpahusa sámegeielas fylkkagielddalaš ja priváhta joatkkaskuvllain. Dát lea lassáneapmi jagi 2009 ektui, go 242 oahppi/fidnohárjehalli ožžo oahpahusa sámegeielas.

Árvalus lea poastta stuorrudit 1,9 milj. ruvnnuin jagi 2011 earret eará joavkočoahkádusa nuppástuvvama geažil.

Kap. 226 Kvalitehtabuorideapmi vuoddoahpahusas, poasta 21 Kvalitehtabuorideapmi vuoddoahpahusas

Juolludeamit veahkehit oažžut áigái kvalitehtabuorideaddji doaibmabijuid vuoddoahpahusas, maiddá dakkáriid mat leat sáme giela várás vuoddoahpahusas.

Jagi 2009 juolluduvvojedje ruđat sámi ovddidandoaibmabijuide, ee. gáiddosoahpahusa joatkevaš ovddideapmái ja sáme giela máhttoabuorideapmái.

Jahkái 2011 árvaluvvo joatkit juolludemiid seamma dásis go jagi 2010. Ruđat galget geavahuvvot Sáme gielaid doaibmaplána čuovvoleapmái, ee. gáiddosoahpahusa joatkevaš ovddideapmái Oahpahusdirektoráhta plána mielde mii lea sámi gáiddosoahpahusa várás, ja vel joatkevaš máhttoabuorideapmái sáme gielas. Dasto galget ruđat geavahuvvot Sámi lohanguovddáži, mii jođihuvvo prošeaktadásis.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Juolludeapmi sámi mánáidgárdefálaldahkii

Juolludeami hálddaša Sámediggi ja dat galgá leat mielde addimin sámi mánáide dakkár mánáidgárdefálaldaga mii heive sin gielalaš ja kultuvrralaš duogáži. Juolludeapmi siskkilda erenoamáš doarjaga sámi mánáidgárddiide, doarjagiid gielladoaibmabijuide dain norgalaš mánáidgárddiin main leat sámi mánát, ja doarjagiid diehtjuohkin- ja ovddidanbargguide, rávvemii ja pedagogalaš ávdnasiid ráhkadeapmái. Jagi 2009 juolluduvvui erenoamáš doarjja 37 sámi mánáidgárdái, main ledje sullii 790 máná. 34 dárogielalaš mánáidgárddi ožžo doarjagiid sáme giela oahpahussii.

Árvaluvvo ahte jagi 2011 juolludus joatká seamma dásis go dat lei jagi 2010.

Kap. 260 Universitehtat ja allaskuvllat, poasta 50 Stáhtalaš universitehtat ja allaskuvllat

Sámi allaskuvla oáččui jagi 2010 sullii 63 milj. ruvdnosaš vuoddojuolludusa. Árvaluvvo juolluduvvot sullii 66 milj. uvnnu Sámi allaskuvllii jahkái 2011.

Sámi allaskuvla lea jagi 2010 ovttas Bodeaju allaskuvllain, Davvi-Trøndelága allaskuvllain ja Oslo allaskuvllain ožžon 1 milj. ruvnnu ovttasbargui, bargujuohkimii ja návccaid čohkkemii (SAK) ovddidan dihtii sámi dulkaohppofálaldaga. Ruđat juolluduvvojedje gulahallamiin sihke namahuvvon ásahusaiguin ja Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanttain mat deattuhedje dárbbu ángiruššat sámi dulkaohpahusain.

Sámi dieđasiida válđojuvvui atnui čakčat 2009. Danne lea ráđdehus jagi 2009 ja jagi 2010 juolludan ruđaid Sámi allaskuvllii buhtadan dihtii lassánan viessoláigogoluid. 16 milj. ruvnnu sullasaš juolludus lea biddjojuvvon ásahusa rápmi ja nu jotkojuvvo jagi 2011.

Kap. 281 Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 01 Doaibmagolut ja kap. 287, poasta 21 Dutkaninstituhtat ja eará doaibmabijut

Máhtodepartemeanta lea jagi 2010 vuoddu dan lávdegotti mii galgá čielggadit mo dutkan ja alit oahpahus sáhttet váikkuhit sámi servodaga ovddideapmái. Čielggadeapmi galgá dan árvvoštallat viidát guvllolaš, riikkalaš ja riikkaidgaskasaš geahčadanhálttis. Jahkái 2010 lea 750 000 ruvnnu juolluduvvon dán ulbmilii kapihttala 281 poasttas 01 ja kapihttala 287 poasttas 21. Máhtodepartemeanta árvala ahte juolluduvvo seamma ollu ruhta seamma kapihttaliin ja poasttain jahkái 2011.

Kap. 281 Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 01 Doaibmagolut

Julevsáme giela ja oarjilsáme giela oahpaheaddjiid rekruthtendilli lea hui váttis. Mánaga doaibmabiju leat álggahuvvon mat galggašedje buoridit rekruthtema. Máhtodepartemeanta gohčui jagi 2009 Sámi allaskuvlla jođihit bargujoavkku mii galggai ráhkadit guhkesáigásaš

riikkalaš rekruttenstrategiija mas deattuhuvvojit sámegeielat ja sámi oahpaheaddjioahpahus. Strategiija sáddejuvvui gulaskuddamii geassemánu 2010. Jahkái 2011 evttohuvvo juolludit 1,5 milj. ruvnnu kapihttala 281 poasttas 01 strategiija čuovvoleapmái.

Strategiijas válddahalloyuvvojit gievrrat fágabirrasat deháleamos doaibmabijuid lohku go áigumuš lea oáčohit eanet studeantaid sámi alit ohppui. Sámi fágabirrasiid ovttasbargu sáhtta váikkuhit fágabirrasiid nanosmuvvamii. Danne lea Máhttodepartemeanta jagi 2010 juolludan 700 000 ruvnnu Sámi allaskuvlii vai Sámi allaskuvla, Finnmarkku allaskuvla, Bodeaju allaskuvla, Davvi-Trøndelága allaskuvla ja Romssa universitehta buorebut sáhttet ovttas bargat sámi oahpaheaddjioahpaha hárrái ja oahpaheaddjioahpaha hárrái mas lea sámegeiella fágan.

Ruđat ášahusaid gaskasaš ovttasbargui sáhttet dađistaga go ovttasbargu váikkuha dasa ahte ášahusat nanosmuvvet, maiddái buoridit rekruttema. Máhttodepartemeanta lea seammás oaidnán ahte lea dárbu álggahit eará oanehisáiggi doaibmabijuid vai rekrutten sámi oahpaheaddjiohppui buorrána. Jagi 2010 juolludii departemeanta 200 000 ruvnnu sihke Sámi allaskuvlii, Davvi-Trøndelága allaskuvlii, Bodeaju allaskuvlii ja Romssa universitehtii álggahan dihtii rákrutten- ja márkanfievrridoaibmabijuid. Jagi 2009 juolluduvvui seamma stuorra supmi jagi 2010 čavčča studeantasisaváldima várás.

Ohcan Sámi allaskuvlii jagi 2010 čakčii lea dattetge njiedjan jagi 2009 ektui. Dan lea vejolaš čilget nu ahte Sámi allaskuvllas dál lea lohkkiiid sisaváldin juohke jagi ovddit jagiid ektui go dat lei juohke nuppi jagi. “Samordna opptak” logut čájehit ahte dán jagi ledje 10 ohcci dán oahpahussii. Dan lassin Sámi allaskuvllas lea mearkkašahhti báikkálaš sisaváldin mat eai leat mielde “Samordna opptak” loguin.

Lohkanjagi 2010 rájes luitojuvvo studeantaloatna 50 000 ruvnnu rádjai daidda studeanttaide geain lea oktan sámegeielain vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu, geavatlaš-pedagogalaš oahppu (PPU) dahje ovdaskuvlaoahpaheaddjioahppu.

Kap. 281 Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 73 **Riikkaidgaskasaš prográmmat**

Sámi allaskuvllas lea jagi 2009 rájes leamaš ovddasvástádus World Indigenous Nations Higher Education Consortium (WINHEC) váldokontuvrras ja Máhttodepartemeanta attii 850 000 ruvdnosaš erenoamáš juolludusa allaskuvlii kontuvrra ásaheapmái ja doibmii sihke dan jahkái ja jahkái 2010. Allaskuvlla ovddasvástádus bistá golmmajahkásaš válgaáigodaga, ja departemeanta áigu juolludit seamma ollu ruđaid jahkái 2011 ge.

Kap. 285 Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Norgga dutkanrádis lea oasseovddasvástádus ruhtadit sámi dutkama. Dat ruđat mat juolluduvvojit sámi dutkamii kapihttala 285 poasttas 52, geavahuvvojit eanaš sámi dutkanprográmmii, maid Máhttodepartemeanta ja Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanta ruhtadit.

Sámi dutkanprográmma II álggahuvvui jagi 2007. Dat galgá bistit logi jagi, ja árvvoštallojuvvo go dat lea doaibman vihtta jagi. Prográmma deattasta guovdilis hástalusaid mat sámi dutkamis leat, maiddái rekruttema ja sámegeiella nanusmahttima dieđagiellan. Prográmma deattuha maid kultuvrralaš ja gielalaš rievddaldeami sámi servodagas, riikkaidgaskasaš ovttasbarggu ja dutkama gaskkusteamii.

Kap. 2410 poasta 72 Loatnaoanádusat, meroštallanjuolludusat

Loatnaoanádusat poasttas leat iešguđetlágan loatnaoanádusortnegat Loatnakássas. Jagi 2010 rájis ožžot studeanttat geain leat vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu, geavatlaš-pedagogalaš oahppu dahje ovdaskuvlaoahpaheaddjioahppu, oaniduvvot loanaideaset Oahpaha vástesáš

stáhta loatnakássas gitta 50 000 ruvnnu rádjai. Vurdojuvvo ahte sullii 30 studeantta juohke jagi ožžot loatnaoanádusaid dán vuodul.

Jahkái 2011 árvaluvvo joatkit juolludusa sámi ulbmiliidda poasttas seamma dásis go dat lei jagi 2010.

Justiisa- ja politiijadepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
440	01	Politiijadirektoráhta – politiija- ja leansmánneetáhta, Doaibmagolut
470	72	Friiddja riekteveahkki, Juolludus erenoamáš riekteveahkkedoaimabijuide

Kap. 440 Politiijadirektoráhta — Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut
Kapihttalis 440, poasttas 01 leat mánga jagi leamaš ruđat daid politiijabiirriid várás, main leat gielddat sámegiela hálddašanguovllu siskkobealde. Ulbmil lea movttiidahttit olbmuid háhkat alcceseaset eambo dieđuid sámegiela birra mii lea dain politiijabiirriin main sámmit orrot. Politiijabiirret main lea lassebargu guovttegielalaš hálddašeami geažil, sáhttet ohcat doarjagiid várrejuvvon ruđain. Ortnege hálddaša Oarje-Finnmárkku politiijabiirre politiijameaštir sierra njuolggadusaid mielde.

Jahkái 2010 leat várrejuvvon 400 000 ruvnnu. Áigumuš lea várret seamma sumi jahkái 2011.

Kap. 470 Friiddja riekteveahkki, poasta 72 Doarjagat erenoamáš riekteveahkkedoaimabijuide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvra vuodđuduvvui jagi 1997. Sivva manne kontuvra vuodđuduvvui, lei ee. sávaldat fállat sámegielalaš álbmotoassái riekteveahki sámegillii, ja datge, ahte oidnojuvvui erenoamáš dárbbaslažžan addit sápmelaččaide riekteveahki. Dán guovllus leat vel lassin unnit advokáhtat go riikkas muđuid, ja go guovllus lea sierra riekteveahkkekontuvra, de lea maid álkit álbmogii oažžut riekteveahki. Riekteveahki váldokontuvra lea Kárašjogas, muhto riekteveahkis leat maid kontorbeaivvit eará gielddain dárbbu mielde.

Ruhtageavaheapmi lei jagi 2009 sullii 1,2 milj. ruvnnu. Jagi 2010 Justiisadepartemeantta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvrii lei 1,054 milj. ruvnnu. Doarjja jahkái 2011 juolluduvvo kontuvrra vejolaš ohcama vuodul.

Jagi 2009 kontuvra gieđahalai 179 ášši. Njálmmálaš neavvun lei 101 áššis.

Kulturdepartemeanta

			(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu	Sáldejuvvon	Árvalus
			2009	bušeahhta	2011
320	53	Dábálaš kulturulbmilat, Sámediggi	61 993	65 353 ¹⁾	67 379 ¹⁾
320	73	Dábálaš kulturulbmilat, Riikkalaš kulturviesut (Nuortasámi musea)	2 500		
320	73	Dábálaš kulturulbmilat, Riikkalaš kulturviesut (Davviálbmogiid guovddáš)	5 200	7 300	5 000
323	72	Musihkkaulbmilat, Deaivvadanbáikeásahusat (Riddu Riddufestivála)	1 500	1 548	1 596
334	73	Filbma- ja mediaulbmilat, Regionála filbmaáŋgiruššan (Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddáš)	1 500	2 500	2 500
335	75	Preassadoarjja, Juolludeamit sámi aviissaide	21 627	22 319	23 011
Supmi			94 320	99 020	99 486

¹ Visti lea gárvánan.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehttakapihttaliin:

Kap.	Poasta	Namma
326	01	Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat (Nasionálabibliotekha)
329	01	Arkiivaulbmilat, Sámi arkiiva

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámediggi

Ruđat mat juolluduvvojit sámi doaibmabijuide Kulturdepartemeantta bušehtas, leat eanaš čohkkejuvvon dán postii. Ruđat gokčet juolludemiid sámi musihkkafestiválaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadussii, sámi dáiddárstipeanddaide ja stipeandalávdegoddebuhtadussii, Beaivváš Sámi Našunálateáhterii, báikenammabálvalussii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, Sámedikki girjerádjui, johtti girjerádjobálvalussii, sámi dávvirvuorkkáide ja Nuortanáste áigečállagii.

Kulturdepartemeanta árvala ahte jahkái 2011 várrejuvvot 67,4 milj. ruvnnu kapihttala 320 postii 53 Sámediggi. Jagi 2005 rájes lea juolludeapmi sámi kulturulbmiliidda dán poasttas lassánan eambbo go 35 milj. ruvnnuin.

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 73 Riikkalaš kulturvistit

Davviálbmogiid guovddáš (ovddeš Ája Sámi Guovddáš) Gáivuonas galgá stuoriduvvot ođđa lanjaiguin musea ja sámi girjeráju várás. Statsbygg lea hukseheaddji. Prošeakta galgá čadahuvvot 22 milj. ruvdnosaš rájá siskkobealde, ja juolludeaddji lea Kulturdepartemeanta. Jahkái 2011 árvaluvvo 5 milj. ruvdnosaš juolludeapmi huksenprošektii.

Kap. 323 Musihkkaulbmilat, poasta 72 Deaivvadanbáikeásahusat

Riddu Riddu-festivála oaččui deaivvadanbáikki árvodási jagi 2009 rájis. Jahkái 2010 lea árvaluvvon 1,6 milj. ruvdnosaš juolludeapmi festiválii.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut

Nasionálabibliotekhas lea jagi 1993 rájis leamaš sámi bibliografijja sierra doaibmamuššan. Lassin sámezielaláš ávdnasiidda váldet mielde maiddái eará gielaide čállojuvvon girjjálašvuoda, mii guoská buot fágaide ja fáttáide mat giedahalllet sámi dilálašvuodaid. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografijja.

Kap. 329 Arkiivaulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva sirdojuvvui jagi 2005, nugo Sámediggi háliidii, Sámedikkis Riikkaarkivára vuollásažžan. Sámi arkiivva jodiheami gokčet jahkásaš juolludeamit Arkiivalágádussii

stáhtabušehta kapihttalis 329 Arkiivaulbmilat. Jagi 2009 Sámi arkiiva fárrii odđa lanjaide mat leat Sámi diehtosiiddas.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 73 Guvllolaš filbmaáŋgiruššan

Jagi 2009 rájis lea Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddáš AS (ISF) ožžon stáhtadoarjaga kapihttalis 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasttas 73 Guvllolaš filbmaáŋgiruššan. Poasttas addojuvvo doarjja ovddidit ja buvttadit oanehisfilmmaid ja dokumentárafilmmaid, čadahit máhttobuoridandoaibmabijuid ja doaibmabijuid mánáid ja nuoraid várás. Guvllolaš filbmaáŋgiruššan lea oassi oppa riikka filbmapolitihkas. Stáhtadoarjja galgá ovddidit ulbmiliid filbmasuorggis, gč. válldahallama kapihttalis 334 Kulturdepartemeantta Proposišuvnnas 1 S.

Jagi 2009 juolluduvvui 1,5 milj. ruvnnu Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddášii ja jahkái 2010 juolluduvvui 2,5 milj. ruvnnu Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddášii.

Kulturdepartemeantta jagi 2011 bušeahhtaevttohusas lea árvaluvvon juolludit guovddášii 2,5 milj. ruvnnu.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Juolludeapmi sámi aviissaide

Sámi aviisat leat ožžon stáhtadoarjaga jagi 1979 rájis, ja jagi 1987 rájis sierra bušeahhtapoasttas. Dan poasttas juolluduvvojit doarjagat sámi aviissaid buvttadeapmái ja doarjagat julevsámegeielalaš ja oarjilsámegeielalaš aviisasiidduid buvttadeapmái. Juolludanortnega hálldaša odne Mediabearráigeahčču. Preassadoarjaga ággan lea vuos ja ovddimusat preassa mávssolašvuohta demokratijii ja friddjavuhtii dovddahit oaiviliid. Lassín sámi aviissain lea dat dehálaš doaibmamuš sealluhit ja ovddidit sámegeielaid čállima. Poasta lassánii oktiibuot 8 milj. ruvnnuin jagiid 2008 ja 2009. Jagi 2008 čavčča rájes ilbmá sihke Ávvir ja Ságat vida geardde vahkkui. Kulturdepartemeantta bušeahhtaárvalusas jagi 2011 árvaluvvo sámi aviissaide 23 milj. ruvdnosaš juolludeapmi.

Speallorudat sámi valáštallamii

Jahkásaččat juolluduvvojit doarjagat sámi valáštallamii Norsk Tipping ASa vuoittuin. Go Norsk Tipping ASa speallojagi 2009 vuoitu juolluduvvui valáštallanulbmiliidda jagi 2010, de várrejuvvojedje 600 000 ruvnnu sámi valáštallamii. Juolludeapmi lea sirdojuvvon Sámedikki háldui, mas lea ovddasvástádus das mo ruđat viidáseappot juolluduvvojit doarjaga ulbmiliid vuodul. Ággan sierra juolludit doarjagiid sámi valáštallamii lea ahte sierralágan sámi valáštallandoaimmat galget bisuhuvvot ja ain ovddiduvvot.

Davviguovlluid kultuvrra vástesaš doaibmaplána

Ráddehusa davviguovlostrategiija siskkobealde leat álbmogis-álbmogii-ovttasbargu ja kultuvra dehálaččat. Davviguovlostrategiija čuovvoleapmin Kulturdepartemeanta almmuhii čakčamánu 2009 *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultur i Nordområdene (vejolašvuodaid riikkaoassi – Davviguovlluid kultuvrra vástesaš doaibmaplána)*. Doaibmaplána lea juhkkjuvvon golmma oassái, ja dat sisttisdoallá doaibmabijuid mat gusket Davvi-Norgga kultuvrii, doaibmabijuid mat gusket ovttasbargui Ruoššain, ja dat sisttisdoallá doaibmabijuid mat gusket eará riikkaidgaskasaš kulturovttasbargui rájáid rastá. Sámekultuvra ja álgoálbmotkultuvra leat lunddolaš oasit buot golmma dásis.

Norgga-Ruošša ovttasbarggus lea sámekultuvra ja álgoálbmotkultuvra okta vida fáddásuorggis mat leat välljejuvvon vuoruhuvvot golmmajahkásaš prográmmas mii lea Norgga ja Ruošša gaskasaš kulturovttasbarggu várás áigodahkii 2010-2012.

Giella- ja guovlodepartemeanta

			(1000 ruvnuid mielde)		
Kap	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon bušeahtta 2010	Árvalusat 2011
551	60	Juolludus fylkkagiellaide guovlluid ovddideapmái	2 100	2 100	2 150

Kap. 551, Regionála ovddideapmi ja oddahutkan, poasta 60 Juolludus fylkkagiellaide guovlluid ovddideapmái

Giella- ja guovlodepartemeanta juolluda sullii 2,15 milj. ruvnu dan poasttas jahkásaččat jagi 2007 rájis jagi 2013 rádjai čađahan dihtii sámi prográmma Interreg siskkobealde. Buohkanas rápma lea 15 milj. ruvnu.

Jagi 2011 rájis sirdojuvvojit ruđat kapihttala 552 poasttas 72 kapihttala 551 postii 60. Sámi prográmma, Sápmi, lea Interreg IVA Nord oasseprográmma. Interreg IVA Norda bajimus ulbmil lea buoridit guovllu doaibmannávcca ja nanusvuoda dakkár ovttasbargguin man válđoáššin leat ealáhuseallin ja siskkáldas vuogádat, ja vel erenoamáš máhtu ovddideapmi ja identitehta huksejeddji viggamušat. Sápmi nammasaš sámi oasseprográmmas earret eará erenoamáš fuopmášupmi lea giddejuvvon šláddjes servodaga huksemii, man vuodus leat sámi kultuvra, ealáhusat, árbevierut, identitehta ja giella. Doarjagat ruhtadit dan stáhtalaš oasi mii lea rádjaguvllolaš prográmmain. Čállingoddedoaimma juogadit Romssa fylkkasuohkan ja Davvi-Trøndelága fylkkasuohkan.

Dearvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta

			(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon bušeahtta 2010	Árvalusat 2011
762	70	Geahččaleamit ja ovddideapmi vuoddodearvasvuodabálvalusas	13 600	13 600	¹⁾

¹ Juolludeapmi doarjjapoasttas dahkkojuvvo maŋŋá.

Kap. 762 Vuoddodearvasvuodabálvalus, poasta 70 Doarjagat

Jahkái 2010 leat geavahussii 13,6 milj. ruvnnu maiguin ”Mangfold og likeverd” (Šládjiivuohta ja ovtaárvosasvuohta) nammasaš doaibmaplána vuodul joatkit doaibmabijuid. Dáin ruđain 6,5 milj. ruvnnu sirdojuvvojit Sámediggái. Sámediggi geavaha ruđaid osiid áššemeannudanvirggiide. Virggiid ulbmil lea ovddidit Sámedikki dearvasvuodapolitihkalaš árvalusaid guovddáš eiseválddiide ja buoridit oktilis gulahallama dearvasvuodafitnodagaiguin jna., ja doarjjaortnega hálddašeami.

Dearvasvuodadirektoráhta hálddaša 7,1 milj. ruvnnu. Dáin ruđain leat Sámi dearvasvuoda dutkama guovddášii juolluduvvon 5 milj. ruvnnu jahkái 2010. Duot nuppit ruđat geavahuvvojit sierranas prošeavttaide maid ulbmil lea ovddidit ovtadássásaš dearvasvuodabálvalusaid sámi álbmogii.

Dearvasvuodadirektoráhta bargá guhkesáigásaččat ovddidan dihtii sámi giela ja kulturmáhtu rávvagiid attedettiinis ja fierpmádatdoaimmaid lágidettiinis gielddaide, dearvasvuodafitnodagaide, fylkkamánniide, oahpahasásahusaide ja earáide geain lea doaibma dearvasvuodabálvalusas.

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
846	70	Dutkan- ja čielggadandoaimmat
847	71	Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca
854	21	Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas
857	79	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., <i>sirdin vejolaš</i>
587	70	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Kap. 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma, poasta 70 ja Kap. 847 Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca, poasta 71

Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeantta bušeahtas leat árvalan sámi servodaga dásseárvodoaibmabijuide juolludit oktiibuot 500 000 ruvnu jahkái 2011, kapihttalis 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma, doarjagat jna., poasttas 70 Doarjagat, ja kapihttalis 847 Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca, poasttas 71 Doaibmabijut mat galget buoridit olámuttu ja oppalaš hábmema.

Ruđat galget geavahuvvot ásaht virggi Gálđui – álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáži maid Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta ruhtada ovttas Sámedikkiin ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain. Jagi 2010 Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta várrii 200 000 ruvnu virggi ásaheami oktavuodas. Virgi galgá geavahuvvot dásseárvobargguide ja vealaheami vuostálastinbargguide sámi servodagas. Dát lea geahččaladdanprošeakta mii galgá bistit jahkái 2013, lea Sámedikki dásseárvoplána čuovvoleapmi. Sámegealla galgá vuhtiiváldojuvvot diehtujuohkimis ja duodaštanbargguin. Áigumuš lea ahte prošeakta árvvoštallojuvvo jagi 2013.

Kap. 854 Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas, poasta 21

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta lea álggahan barggu mii galgá buoridit bearráigeahču das, ahte sámi mánáid giella ja kultuvra váldojuvvojit vuhtii mánáid-suodjalusas. Departemeantta áigumuš lea jagi 2009 čavčča mielde sáddet gulaskuddančállosa oktan árvalusaiguin das, mo lea vejolaš nuppástuhtit lánkaásahusa dan bearráigeahču birra mii galgá leat dain mánáid-suodjalusasahusain mat galget atnit fuola mánáin ja dikšut sin, ja dasge, mo nuppástuhtit lánkaásahusa mii giedahallá máná sadjásaš ruovttu. Evttohusat leat ráhkaduvvon Sámedikki ja departemeantta gaskasaš ráđđádallamiid maŋŋá.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Postii gullá vuodđodoarjja eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikkalaš bargu. Ulbmil lea lánčit diliid mánáid ja nuoraid searvamii organisašuvnnaide ja sihkkarastit daid mielváikkuhusa ja demokratiija joregin. Dát doarjjaortnet lea rabas buot mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide mat ollašuttet dihto searvaneavttuid ja dan mudde muđuid *Lánkaásahus doarjagiid birra eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide* mii lea skábmamánu 29. b. 2007 mannosá ja mii rievdaduvvui čakčamánu 15. b. 2009. Ruđaid juohká juohkinlávdegoddi man čállingoddi lea Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtas.

Ruđat addojuvvojit maiddáid doarjjaortnegii *Mangfold og inkludering* mii juohká prošeaktadoarjagiid mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide, astoáiggikluppaide, nuoraidvistiide ja báikkálaš nuoraidbirrasiidna Norggas mat háliidit deattuhit šláddjiivuoda, miellaguottuid ja oassálastima. Dán ortnega hálddaša Norgga mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikaráđdi.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 79 Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., *sirdin vejolaš*

Doarjjapoastta ulbmil lea movttiidahtit riikkaidgaskasaš ovttasbargui mánáid- ja nuoraid-suorggis. Ulbmiljoavkkut leat mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat, ovttaskasolbmot ja

mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásahusat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja vel báikkálaš, guvllolaš ja riikkalaš almmolaš eiseválddit. Dán poastta rámaid siskkobealde Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta áigu leat mielde čađaheamen Davviguovlostrategiija vuoruhettiinis nuoraidpolitihkalaš ovttasbarggu Barents-guovllus. Doarjjaruđat galget várrejuvvot máŋgga riikii guoski prošeavttaide ja doaimmaide mat leat Barents-guovllu mánáid ja nuoraid várás. Juolludemiid ulbmiljoavkkut leat Barents-guovllu mánát ja nuorat ja álgoálmot. Barents-čállingoddi Girkonjárdgas hálddaša daid ruđaid.

Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta

		(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap	Namma	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon bušeahtta 2010	Árvalus 2011
1147	Boazodoallohállddahus	62 007	59 983	59 308
1151	Boazodoallošiehtadusa čadaheapmi	95 391	101 000	101 000
	Supmi	157 398	160 983	160 308

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

		(1 000 ruvnnuid mielde)		
Poasta	Namma	Rehketdoallu 2009	Sáldejuvvon bušeahtta 2010	Árvalus 2011
01	Doaibmagolut	42 422	39 519	38 844
45	Stuorra neavvuid oastin ja ortnegisdoallu, <i>sirdin vejolaš</i>	6 860	6 958	6 958
70	Doarjagat duottarstobuide	666	702	702
71	Nuppástuhttindoaimbajut Sis-Finnmárkkus, <i>sirdin vejolaš</i>	9 880	10 304	10 304
82	Radiosuonjardandoaimbajut, <i>sirdin vejolaš</i>	2 179	2 500	2 500
	Supmi kap. 1147	62 007	59 983	59 308

Boazodoallohállddahus áigu láchčit dilálašvuodaid dasa ahte boazodoallopolitihka ulbmilat ollašuttovuvvojit. Boazodoallohállddahus hálldaša boazodoallolága ja váikkuhangaskaomiid mat leat boazodoallošiehtadusas. Boazodoallohállddahus lea maiddáa Boazodoallostivrra čállingoddi ja Boazodoallostivrra ja orohatstivrraid áššedoaimmaheaddji orgána, ja das lea rávvejeaddji doaibma ealáhusas.

Boazodoallopolitihkka lea vuodđuduvvon guovtti iehčanas árvui; ealáhuspolitihkalaš buvttadusárvui ja sámepolitihkalaš kulturárvui. Boazodoallopolitihkalaš ulbmilat leat čoahkkáigessojuvvon doahpagii “Ceavzilis boazodoallu”. Dat mearkkaša ahte boazodoalus lea ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš ceavzinnákca.

Bušeahttaevttohus jahkái 2011

Boazodoalloláhka lea vuodđuduvvon dasa ahte boazodoallu dárbbša biologalaš resurssaid guohtuneatnamiin ja ahte beassan daidda ja daid geavaheapmi ferte leat ceavzil guhkes áigái. Dohkkehuvvon doallonjuolggadusat šaddet leat boahhteáigásaš resursahálldašeami vuoddu, ja leat eaktun dasa ahte lágas arvat njuolggadusat válđojuvvojit atnui. Dain dáhpusain main orohagat eai čuovvol dohkkehuvvon doallonjuolggadusaid mielde, galgá hállddahus čadahit doaibmajuid.

Vai lea vejolaš diehtit mo dilli boazodoalus ovdána, de galgá hállddahus fuolahit ahte dárbbášlaš vuodđodieđut earret eará guohtundiliid birra ja njuvvojuvvon bohccuid deattu birra skáhppojuvvojit.

Boazodoallohállddahus áigu ain joatkevaččat ásaht fierpmádagaid ja lihtuid eará almmolaš orgánaiguin ja čuvget daidda ahte boazodoallu dárbbša boatkankeahtes eatnamiid, ja mo sierralágan doaibmajut guohtuneatnamiin čuhcet boazodollui. Dasto áigu hállddahus bargat dan ovdii ahte boazodoalu eanageavaheapmi duodaštuvvo ja dahkat dan oahpisin gielddaide ja fylkkaide.

Boazodoallohállddahus áigu leat árjjalaš duvdi daid lágaid ja lánkaásahusaid rievdadeami hárrái mat stivrejit eanageavaheami. Dasto áigu hállddahus buoridit sihke iežas bargiid ja boazobargiid máhtu gustojeaddji lágaid birra.

Go dál lea ásahuvvon vuohki mo árvoštallat riidduid sierra guovlluin bieggafápmohuksema oktavuodas, de áigu hállddahus oktilit ráhkadit fáttálaš riidoárvoštallamiid boazodoalu várás dieđihuvvon ja ohccojuvvon bieggafápmoproševttain.

Boazodoallohállddahus áigu leat mielde čadaheamen odđa Norgga-Ruota boazodoallokonvenšuvnna, ja vel gárvásii šiehtaduvvon guohtunsoahpamušaid Plášše-guovllus (Røros).

Boazodoallohállddahus áigu leat attalaš mii lea mielde lasiheamen boazodoalu árvobuvttadeami. Hállddahus áigu lagaš ovttasbarggus Innovašuvdna Norggain ja eará doaibmiiguin bargat dan ovdii ahte boazodoallošiehtadusa ekonomalaš resurssat geavahuvvojit ulbmillaččat nu ahte dain šaddá nu stuorra beaktu ja árvobuvttadeapmi go vejolaš. Dan oktavuodas hállddahus áigu váikkuhit dasa ahte Boazodoalu ovddidanfoandda ja Boazodoalu árvobuvttadanprográmma váikkuhangaskaoamit heivehallojuvvot ovtii vai dan guovtti ortnega buohkanas ávki stuorra nu ollu go vejolaš. Dasto áigu hállddahus bargat dan badjellii ahte árvoháhkkanprográmma čadahuvvo nu ahte boazoealáhus, Innovašuvdna Norga ja iežas hállddahus doibmet bures ovttas.

Boazodoallohállddahus áigu árjjalaččat bargat dan badjellii ahte dárbu boahťá oidnosii ja lánčit dilálašvuodaid nu ahte boazodoallonissoniid dilli buorrána ealáhusas. Dasto lea guovdilis ášši dat ahte árvobuvttadeapmi boazodoalus geahčaduvvo gittalagaid nissoniid vástesaš doaibmabijuid ángiruššamiin. Dásseárvvus lea rekrutten dehálaš.

Boazodoallohállddahus áigu váikkuhit dasa ahte doarjjaortnegat hálldašuvvojit dorvvolaččat ja bevttolaččat, ja vel dasa ahte dat geavahuvvojit systemáhtalaččat vai lea vejolaš juksat stuorát árvobuvttadeami álkit ja buoret njuolggadusaiguin. Bagadanávdnasat galget dahkkojuvvot dovddusin sihke dárogillii ja sámegillii. Dasto áigu hállddahus joatkit barggu mii galgá válmmaštit elektruvnnalaš iešgeavahančovdosiid ja árvalit mo lea vejolaš álkidit ekonomalaš váikkuhangaskaomiid mat leat boazodoallošiehtadusas. Dan lassin áigu hállddahus bargat dan ovdii ahte áššit meannuduvvojit johtilit ja sierranas boazodoalloguovlluid boazodoallit ožžot ovttalágan bálvalusa. Dárkkistanbarggu oassin áigu hállddahus joatkit bohccuid lohka iešguđet boazodoalloguovlluin. Go lohkkiiid ja boazodoalliid dieđuid erohus lea menddo stuoris, de galget álggahuvvot doaibmabijut. Boazodoallohállddahus áigu árjjalaččat leat mielde ovddideamen riidočoavdi doaibmabijuid eará ealáhusberoštumiid ektui.

Boazodoalu eanageavaheami ja vuoigatvuodaid duodašteapmi leat mearrideaddji dehálaččat ealáhusa boahťeáigái. Fierpmádagat ja lihtudeamet eará almmolaš orgánaiguin galget dahkkojuvvot dovddusin ja lasihit boazodoalu dohkkeheami. Dasto lea gáibiduvvon ahte ealáhusa ovddasteaddjiin ja Boazodoallohállddahus galgá leat lagaš gaskavuohťa mii hukse luohttámuša ja buorida áddejumi. Dakkár ovttasbargu mearrida lea go boazodollui vejolaš ovdánit ceavzilit.

Boazodoallohállddahus áigu leat dakkár doaimmahus mii geavaha iežas resurssaid bevttolaččat, ja mii hálldašemiin ja rávvemiin sihkkarastá geavaheadđjiide beaktilis bálvalusaid.

Boazodoallohállddahus áigu árjjalaččat čalmmustit boazodoalu buriid beliid, ja bargat nu ahte álbmot oahppá eambo boazodoalu birra Norggas.

Boazodoallohállddahus áigu joatkit rahčama buoridit bargiid- ja bálkápolithka, iežas máhtu, organisašuvnna, ovttaláhkásaš hálldašemi, ekonomiijasstivrema, jođihangelbbolašvuoda, bargobirrasa, siskkáldas doaibmamušaid, ja vel DGTa.

Kap. 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái

(1000 ruvnuid mielde)

Poasta	Namma	Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon bušeahтта 2009	Árvalus 2010
51	Doarjagat Ovddidan- ja investenfondii	32 650	29 900	30 000
72	Doarjagat organisašuvdnabargguide	6 200	6 200	6 100
75	Gollogeahpedeaddji doarjagat ja njuolgadoarjagat, sirdin vejolaš	54 741	63 100	61 800
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	3 100
	Supmi kap. 1151	95 391	101 000	101 000

Kapihtal giedahallá juolludemiid mat leat boazodoallošiehtadusa čadaheami várás. Boazodoallošiehtadus lea, oktan boazodoallolágain, deháleamos váikkuhangaskaopmi mainna čadahit boazodoallopoltiikka ulbmiliid ja láidagiid. Dás mearriduvvo ekonomalaš váikkuhangaskaomiid geavaheapmi, earret eará boazodoalu áigumušaid ja mearrádusaid mielde. Lassedieđuid boazodoallopoltiikka ulbmiliid ja láidagiid birra lea vejolaš gávdnat dain báikkiin: Prop. 128 S (2009-2010) *Reindrifstvtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 med mer*, ja vel Innst. 365 S (2009-2010) ja Stuorradikki meannudeamis áššis geassemánu 15. beaivvi dán jagi.

Birasgáhttendepartemeanta

			(1000 ruvnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu	Sáldejuvvon bušeahhta	Árvalusat
			2008	2009	2010
1429	50	Juolludeapmi sámi kulturमितobargui	3 000	3 000	3 000

Kap. 1429 Riikaantikvára, poasta 50 Juolludeapmi sámi kulturमितobargui

Birasgáhttendepartemeanta joatká ortnega mas juolluduvvo doarjja sámi kulturमितobargui.

Juolludanortnet galgá bisuhit bajimuš kulturमितofágalaš vuhtiiváldimiid sámi kulturमितuid ja kulturbirrasiid barggus. Ruđat galget eanaš geavahuvvot stuoribuš ortnegisdoallamiidda ja divodemiide vel ovddeš dilláige, ja dikšumii. Árvaluvvon lea ahte 3 milj. ruvnnu galget ulbmilii várrejuvvot jahká 2011. Ruđat sirdojuvvojit Sámedikki háldui juolludanreivviin.